

Komorní listy

časopis soudních exekutorů

prosinec 2010

páté číslo

vydává
Exekutorská komora
České republiky

Konference Eurodanubijské skupiny UIHJ
(sborník z konference v příloze časopisu)

Exekuční versus dědické řízení

příspěvky k tématu poskytli

Jana Tvrdková, Milan Makarius a Jiří Bartoš

Pf 2011

Adventní zastavení

O prvním adventním víkendu, za počínajícího sněžení, jsem se byl projít ve vánoční Praze. Naše stověžaté hlavní město se tu více, tu méně, začalo halit do již tradiční vánoční výzdoby. Tento trend, jako každý rok, byl až dogmaticky a velikášsky zastáván prodejci všeho druhu, na prvních místech velkými obchodními domy

a centry. A jako se postupem času ve výkladních skříních zabydlely dnes již univerzální symboly vánoc, tak se postupem času zabydlely ve výkladních skříních prodejců různé nabídky nákupu na splátky.

Tento lety postupující vánoční zvyk mě přivedl k myšlence, zda by mnohými vzpomínaným tradičním českým vánocům neprospěl trend zcela opačný než ten, který poslední roky naše společnost sleduje. Prostý krok zpět. Uvědomění si, že vánoce jsou svátky klidu a míru a že klidu a míru lze dosáhnout daleko jednodušším způsobem než stolem, který se po několik dnů prohýbá pod množstvím jídla a kupou dárků, jež svým množstvím či cenou zcela zastíňuje lesk vánočního stromečku a třpyt sněhových vloček. Přeci jen, klidu svého a svých bližních lze dosáhnout spíše časem věnovaným blízkým osobám a zakoupením dárků úměrným úsporám a dosa- vadním příjmům, byť poznamenaným nutnou skromností. Takovým dárkem sobě a svým blízkým se může koneckonců stát absence ve výpisu z Centrální evidence exekucí či neexistující položka na Portálu dražeb s uvedeným datem a hodinou nařízeného jednání.

Snaha potěšit sebe a své blízké dárkem zakoupeným na dluh za ne vždy pro dárce pochopených podmínek splátkového kalendáře může na skutečně štědrý den přinášet klid do srdcí všech zúčastněných. Tento klid však může být vykoupen nečekanou návštěvou vykonavatelů soudního exekutora přicházejících vymoci nejen neuhrazené splátky zbývající po adventním hýření, během které se klid získaný štedrostí na dluh velmi rychle ztratí.

Myslím, že i pro trvalejší zachování klidu a kouzla letošních vánoc by naší zemi prospěly spíše skromnější, nezadlužené vánoce. Toto může vyčistit každý, komu spočine zrak na číslu statistiky pravomocně nařízených exekucí. A pro ty z exekutorského stavu, kteří s výše napsaným nesouhlasí z obavy o budoucí práci, mám uklidňující konstatování. Nebojte se, vždyť přijde doba dovolených. A kdo by chtěl po skromných Vánocích trávit skromnou dovolenou.

Přeji jménem svým a celé redakční rady všem členům Exekutorské komory ČR, justici a zbytku obyvatel této země klidné Vánoce.

Erik Smola,
člen redakce

Konference Eurodanube	2
K otázce zrušení souběhu výkonu rozhodnutí a exekucí	4

články

JUDr. Jana Tvrdková:	
Exekuční a dědické řízení v souběhu	5
JUDr. Milan Makarius:	
Ustanovení § 107 o.s.ř. ve vztahu k exekučnímu řádu, aneb smrt v exekučním řízení	9
Mgr. Jiří Bartoš:	
Exekuce a dědické řízení	13
Mgr. Václav Kuchař:	
Časté vady exekutorských zápisů	18

rozhovory

Určitě má být na prvním místě ochrana oprávněných věřitelů	20
(rozhovor s Mgr. Karolínou Peake)	

reflexe

JUDr. Petr Bílek: Co nám chybí?	22
JUDr. Arnošt Hofman: Bylo, nebylo, aneb také jsem byl exekutorem	24
Martin Kovalčík: Pohled z druhé strany	25

judikatura

Judikatura v exekučních věcech	27
Judikatura ve věcech dědického řízení	29

zprávy z Komory

Zpráva ze zasedání Mezinárodní unie soudních exekutorů (Paříž, Francie)	33
17. sněm soudních exekutorů	34
Konference k exekučnímu řízení	36

Konference Eurodanube

Praha, 20. – 22. říjen 2010

Mgr. Adam Hasák

exekutorský kandidát JUDr. Ingrid Švecové, Exekutorský úřad Praha 3

Ve dnech 20. – 22. října 2010 se v Praze konala konference Eurodanubijské skupiny Mezinárodní unie soudních exekutorů (UIHJ)¹. Eurodanubijská skupina je jednou ze tří regionálních organizací působících v rámci UIHJ a sdružuje země střední a východní Evropy včetně baltských států. Události se zúčastnily delegace devíti (z celkových jedenácti) členských zemí (Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Maďarsko, Lotyšsko, Makedonie, Polsko, Rumunsko a Slovensko), přičemž jako pozorovatel byla přizvána Ukrajina. Konferenci se rovněž dostalo velké podpory ze strany mateřské UIHJ, která na ni vyslala své dva klíčové představitele – prezidenta Mr. Leo Nettena a generální tajemnici Mrs. Francois Andrieux. Konferenci předsedal tajemník Eurodanubijské skupiny JUDr. Juraj Podkonický, Ph.D.

Organizátorem konference byla Exekutorská komora České republiky, které se podařilo získat k pořádání záštitu Ústavně právního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Obsahová náplň konference reflektovala vývoj, kterým za dosavadní léta své existence prošli soudní exekutoři a právní úprava jejich činnosti v jednotlivých členských zemích. Hlavními tématy se tak staly „Postavení soudního exekutora v systému justice“ a „Systém odměňování soudních exekutorů“.

Konference se účastnili také zástupci ostatních právních profesí – advokáti, notáři, soudci, státní zástupci a rovněž představitelé politického života. Velmi početná byla samozřejmě účast soudních exekutorů. Oficiální část konference, která se konala v budovách Thunovského paláce Poslanecké sněmovny parlamentu České republiky, zahájila prezidentka Exekutorské komory ČR JUDr. Jana Tvrdková. Po jejím slavnostním zahájení se ujali úvodního slova Mgr. Karolína Peake, předsedkyně Ústavně právního výboru PSP ČR, Mgr. František Korbel, Ph.D., náměstek ministra spravedlnosti ČR, JUDr. Martin Foukal, prezident Notářské komory ČR a Leo Netten, prezident UIHJ.

Oficiálními jazyky konference byly čeština a angličtina, „poloficiálním“ pak slovenština. Příspěvky českých delegátů

tě byly simultánně tlumočeny do angličtiny, zatímco příspěvky zahraničních účastníků pak z angličtiny do češtiny. Vystupující delegáti přednášeli své příspěvky v konstruktivním a přátelském duchu. Důležitá témata byla diskutována podrobněji a předsedající uděloval slovo postupně každé delegaci, aby sdělila plénu své stanovisko, resp. způsob, jakým je daný problém řešen národní právní úpravou. Nebylo překvapením, že každodenní i dlouhodobé problémy, se kterými se soudní exekutoři v zemích Eurodanube potýkají, jsou si velice podobné. Na konferenci bylo přijato pět zásadních tezí, jež mají sloužit jako doporučení jednotlivým členským státům.

Symposium bylo doprovázeno společenským a kulturním programem. Někteří delegáti si užili návštěvu Pražského hradu včetně katedrály Sv. Víta a Starého královského paláce, zatímco jiní prošli Karlův most a přilehlé uličky Starého města. Na konci dne byl pro delegáty připraven slavnostní banket ve stylové restauraci Peklo. Atmosféra pod planoucími pochodněmi naštěstí nebyla ožehavá, ale naopak velmi otevřená a přátelská, a účastníci měli možnost probrat podrobně všechna témata, na která nezbyl čas během dne. Konference pořádaná Exekutorskou komorou ČR sklídila obrovský úspěch mezi delegáty, kteří nešetřili chválou na její organizaci a obsahovou náplň.

Sborník z Konference Eurodanubijské skupiny vydala Exekutorská komora České republiky v české a anglické verzi.

Redakce časopisu Komorní listy

¹ Union Internationale des Huissiers de justice / International Union of Judicial Officers / Mezinárodní komora soudních exekutorů.

Účastníkům konference jsem položil 3 otázky týkající se organizace samotné konference. Jejich odpovědi jsou uvedeny níže.

1. Jak hodnotíte úroveň konference?
2. Co Vás na konferenci nejvíce překvapilo?
3. Myslíte si, že sdružení národních exekutorských komor v Eurodanubijské skupině může být přínosem pro jednotlivé členské země?

Mrs. Mara Grenina,
prezidentka Lotyšské komory soudních exekutorů

1. Bylo mi velkým potěšením účastnit se této výborně organizované konference pořádané v překrásné Praze. Budovy parlamentu, kde se konala, byly velmi reprezentativní a důstojné a zároveň i pohodlné. Také veškerá další organizace (přivítání, doprava,...) byla bezchybná. Moc se mi líbil přehledný tištěný program konference, ke kterému byly přiloženy všechny potřebné informace. Snad jen – překlad některých termínů do angličtiny byl poněkud kostrbatý.

2. Snad to ani nebylo moc překvapení, ale spíše přínos – a to informace, které zazněly v debatě o exekutorských tarifech a státním dozoru nad bankovními účty soudních exekutorů.

3. Určitě. Na konferenci vyšlo najevo, že i blízcí sousedi mají poměrně rozdílnou právní úpravu exekucí. A u sousedů lze nejlépe čerpat inspiraci a přejímat zdařilé prvky jejich právní úpravy. Rovněž se dá koordinovat společný postup na nadnárodní úrovni. Přestože UIHJ sdružuje členské státy celého světa, setkání v menších skupinách jako je Eurodanube a ostatních regionálních podorganizací UIHJ je mnohdy daleko přínosnější.

Mr. Miklos Krejniker,
prezident Maďarské komory soudních exekutorů

1. Pražská konference byla velmi přínosná. Opravdu oceňujeme možnost získávat informace o fungování soudních exekucí v jednotlivých členských zemích. To umožňuje srovnávat jednotlivé právní systémy a volit správné varianty dalšího vývoje.

2. Byl jsem překvapen „tahem na bránu“ s jakým vlády a soudní soustavy prosazují svou autoritu vůči soudním exekutorům. Pokud s tímto trendem nebudeme bojovat, hrozí eroze

autority a nezávislosti soudních exekutorů a jejich profesních komor.

3. Ano, definitivně ano. Obvykle je v důsledku odlišností jednotlivých národních právních systémů obtížné převzít postupy používané v jiném státě. Nicméně, vždy je možno u sousedů čerpat inspiraci a impulsy ke změnám a vylepšením vnitrostátní úpravy.

Mr. Georgi Dichev
- prezident Bulharské komory soudních exekutorů

1. Ze všeho nejdříve musím konstatovat, že veškerá organizace celé konference byla na velmi vysoké úrovni. Vůbec poprvé máme z takového fóra hmatatelné výsledky, projednané závěry a konkrétní doporučení.

2. Největším překvapením pro mě byla informace, že maďarští notáři vydávají platební rozkazy.

3. Úzké propojení komor členských zemí je nesmírně důležité nejenom pro výměnu informací a přejímání těch nejlepších postupů, ale i pro dynamický vývoj naší profese a soudní exekuce v rámci celé Evropy.

JUDr. Martina Kasíková,
místopředsedkyně Krajského soudu v Praze

1. V porovnání s jinými mezinárodními konferencemi, kterých jsem se zúčastnila, hodnotím obsahovou i organizační úroveň konference spíše průměrně.

2. Malá účast zákonodárců vzhledem k místu konání.

3. Domnívám se, že ano, neboť lze takto získávat konkrétní podrobné informace o úpravě v jiných zemích.

JUDr. Stanislav Křeček, poslanec Poslanecké sněmovny PČR

Na konferenci mě, ale i některé další zúčastněné hosty, zaujala malá reflexe k negativům, které se v práci exekutorů v minulosti vyskytly. Bylo by podle mého názoru vhodné, aby iniciativní k nápravě zjevných nedostatků byla spíše Exekutorská komora, než ministerstvo jednající často pod tlakem veřejného mínění. Jinak Sdružení národních exekutorských komor jistě může být přínosem pro jednotlivé země.

K otázce zrušení souběhu výkonu rozhodnutí a exekucí

Mgr. Kamil Košina,
soudní exekutor Exekutorského úřadu Prachatice

V poslední době, zejména s celospolečenskou objednávkou po rozpočtových úsporách, se široce diskutuje otázka zrušení souběhu výkonu rozhodnutí a exekucí (tzv. dvojkolejnost nuceného výkonu práva). Zejména s odkazem na vyjádření účastníků semináře Mezinárodní konference Eurodanubijské skupiny Mezinárodní unie soudních exekutorů, který pořádala EK ČR v prostorách Parlamentu ČR dne 21.10.2010, si dovoluji prohlásit, že panuje široká shoda ohledně zrušení oddělení výkonu rozhodnutí okresních soudů a převedení jejich agendy na soudní exekutory.

V dané věci je však třeba zmínit skutečnost, že de facto se v rámci právního řádu ČR nejedná o dvojkolejnost, ale fakticky o trojkolejnost nuceného výkonu práva. Mám tím na mysli situaci, kdy kromě okresních soudů a soudních exekutorů provádějí nucený výkon práva i exekuční oddělení finančních úřadů. Jsem jednoznačně toho názoru, že pokud je prosazována zásada koncentrace pravomoci soudního exekutora v oblasti nuceného výkonu práva, není možné, aby souběžně existoval subjekt, který se bude touto činností také zabývat.

Navrhuji tedy, aby v rámci široké diskuse o koncentraci pravomoci soudních exekutorů v oblasti nuceného výkonu práva v rámci ČR, byly těmto předány pravomoci nejenom okresních soudů, ale i finančních úřadů (zde prosím nezaměňovat s exekučními tituly vydanými finančními úřady - exekuce na základě takových exekučních titulů může soudní exekutor provádět už dnes).

V souvislosti s koncentrací pravomocí nuceného výkonu rozhodnutí v rukou soudního exekutora vyvstává otázka úhrady zvýšených nákladů exekutorských úřadů souvisejících s tímto nárůstem agendy. Dle zkušeností, například v rámci Slovenské republiky, kde ke zrušení vykonávacích oddělení okresních soudů a převodu jejich agendy do pravomoci soudních exekutorů došlo v roce 2005, lze konstatovat, že drtivá většina výkonů rozhodnutí prováděných okresními soudy spočívala v agendě vymáhání vý-

živného. Z toho plyne poměrně nízká úspěšnost takovéto agendy, kdy častěji je řízení vedeno jenom proto, aby rodič pečující o nezletilé dítě mohl žádat stát o výplatu náhradního výživného. Soudní exekutor však musí hradit zvýšené náhrady související s nově přidělovanými exekucemi, ať jsou úspěšné, nebo ne.

Domnívám se, že zvýšení exekutorského tarifu je v současné době politicky neprůchodné. Buďme jako soudní exekutoři rádi, že nám nebude snížen (zde nechávám na široké diskusi možnost zrušení ust. § 46 odst. 5 exekučního řádu ve vazbě na ust. § 11 odst. 1 ex. tarifu). Otevírá se zde však jedna elegantní možnost, jak všem soudním exekutorům zaručit navýšení jejich příjmů a zároveň neporušit pravidla volné hospodářské soutěže a v neposlední řadě neodebrat oprávněnému jeho nepopiratelné právo na volbu soudního exekutora. Jedná se o zavedení principu tzv. „nepravé teritoriální příslušnosti soudního exekutora“. Tento princip spočívá v tom, že místní příslušnost soudního exekutora podle obvodu soudního okresu, v němž vykonává svůj úřad, by byla dána pro oprávněné, kterým je stát a veřejnoprávní instituce (např. zdravotní pojišťovny, Česká televize, Český rozhlas, atd.). Pro ostatní oprávněné, tedy pro fyzické osoby a právnické osoby - obchodní společnosti, by nadále platil princip interitoriality soudního exekutora, tedy možnost svobodné volby soudního exekutora, který exekuci provede, oprávněným.

Domnívám se, že principy naznačené v tomto článku jsou natolik závažné a natolik se dotýkají obecně problematiky nuceného výkonu práva v ČR, že je třeba vážně se jimi zabývat a vyzývám proto kolegy a širokou právnickou veřejnost, stejně tak jako ostatní možné zúčastněné, k polemice na daná témata, ať už se odehrává na stránkách Komorních listů nebo jakýmkoli jiným způsobem. Cílem této polemiky nechť je potvrzení správnosti výše uvedených tezí a tím jejich zařazení do legislativního procesu, anebo jejich logické vyvrácení.

Exekuční a dědické řízení v souběhu

JUDr. Jana Tvrdková,
soudní exekutorka Exekutorského úřadu Praha 4

Exekuční a dědické řízení se liší především svým účelem: v exekučním řízení jde, zjednodušeně řečeno, o uspokojení věřitele, smyslem dědického řízení je především zjištění a deklarace dědického práva.

Exekuční řízení upravuje zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád, dále jen e.ř.); nestanoví-li e.ř. jinak, použijí se pro exekuční řízení přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu (§ 52 odst. 1 e.ř.). Nestanoví-li e.ř. jinak, je exekutor oprávněn vykonat všechny úkony, které občanský soudní řád (dále jen o.s.ř.) a další právní předpisy jinak svěřují při provedení výkonu rozhodnutí soudu, soudci, vykonavateli nebo jinému zaměstnanci soudu (§ 52 odst. 2 e.ř.).

Dědické řízení je podrobně upraveno v § 175a – 175ze občanského soudního řádu (dále jen o.s.ř.). Soud pověří notáře, aby jako soudní komisař za odměnu provedl úkony v řízení o dědictví (§ 38 odst. 1 o.s.ř.). Úkony notáře, které provedl jako soudní komisař, se považují za úkony soudu (§ 38 odst. 3 o.s.ř.).

Praxe občas přináší situace, kdy některý z účastníků exekučního řízení zemře, nebo některý z účastníků dědického řízení je současně i povinným či oprávněným v exekučním řízení.

Účelem tohoto příspěvku je především zmapování judikatury vztahující se k souběhu exekučního a dědického řízení, ale i apel na soudní exekutory a soudní komisaře, aby se vzájemně bezodkladně informovali, zjistí-li ve svých řízeních souběh, neboť stav v jednom řízení může mít procesní i hmotné důsledky v řízení druhém. Závěr příspěvku má nastínit zákonný rámec vztahu (spolupráce) soudního komisaře a soudního exekutora při likvidaci předluženého majetku.

Exekuční a dědické řízení v souběhu lze z pohledu exekučního řádu nejnázorněji popsat rozbořením situací, které mohou nastat u účastníků řízení.

Dle § 36 e.ř. jsou účastníky exekučního řízení oprávněny a povinné (§ 36 odst. 1 e.ř.) a za podmínek ust. § 36 odst. 2 e.ř. i manžel povinného (jsou-li exekučním příkazem postiženy věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty patřící do SJM). Proti jinému, než kdo je v rozhodnutí označen jako povinný, nebo ve prospěch jiného, než kdo je v rozhodnutí označen jako oprávněný, lze provést exekuci, jen jestliže je prokázáno, že na něj přešla povinnost nebo přešlo či bylo převedeno právo z exekučního titulu (§ 36 odst. 3 e.ř.). Přejednost povinnosti nebo přechod či převod práva lze prokázat jen listinou vydanou anebo ověřenou státním orgánem nebo notářem, pokud nevyplývá přímo z právního předpisu (§ 36 odst. 4 e.ř.). Prokáže-li se, že po zahájení exekučního řízení nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva oprávněného, o něž v exekučním řízení jde, do řízení namísto dosavadního oprávněného vstupuje jeho právní nástupce. Ten, kdo nastupuje do řízení na místo dosavadního oprávněného, musí přijmout stav řízení, jaký tu je v době jeho nástupu do řízení (§ 36 odst. 5 e.ř.).

Zjednodušeně lze rozdělit důsledky úmrtí účastníků exekučního řízení následovně :

- úmrtí oprávněného před zahájením exekučního řízení (§ 36 odst. 3 e.ř.),
- úmrtí oprávněného po zahájení exekučního řízení (§ 36 odst. 5 e.ř.),
- úmrtí povinného před zahájením exekučního řízení (§ 36 odst. 3 e.ř.),
- úmrtí povinného po zahájení exekučního řízení (§ 36 odst. 3 e.ř.).

Úmrtí účastníků před zahájením exekučního řízení z pohledu judikatury

Do ukončení řízení o projednání dědictví – tj. do okamžiku vydání usnesení o potvrzení nabytí dědictví, resp. o schválení doho-

dy dědiců o vypořádání dědictví nelze kvalifikovaně (§ 36 odst. 4 e.ř.) doložit, na koho přešlo právo nebo povinnost z exekučního titulu (Nejvyšší soud, sp. zn. 20 Cdo 178/2006).

Návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí podanému před skončením dědického řízení proti předpokládanému dědici osoby, která je ve vykonávaném rozhodnutí označena jako povinný, nelze vyhovět ani v případě, že jej oprávněný podal předčasně jen z důvodu zachování promlčení doby (Nejvyšší soud, sp. zn. 20 Cdo 1211/2005).

Nesplní-li oprávněný svou povinnost doložit způsobem uvedeným v § 36 odst. 4 e.ř. přechod práva nebo povinnosti z exekučního titulu, je soud povinen mu poskytnout potřebné poučení a vyzvat jej, aby svou procesní povinnost v tomto směru dodatečně splnil v přiměřené lhůtě, kterou mu určí (Nejvyšší soud, sp. zn. 20 Cdo 3373/2006).

Správce dědictví je osobou oprávněnou k podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí pro pohledávku prisouzenou zůstaviteli (Krajský soud v Ostravě, sp. zn. 9 Co 696/2003).*

Jakkoliv z citované judikatury vyplývá, že nelze nařídit exekuci proti dědicům povinného zůstavitele dříve, než je pravomocně skončeno dědické řízení, byl v praxi zaznamenán případ, kdy na návrh oprávněného soud vydal usnesení, kterým nařídil exekuci proti „neznámým dědicům po zemřelém XY, jak budou zjištěni v rámci dědického řízení vedeného pod sp. zn. D ...“. Notář k dotazu exekutora sdělil okruh dědiců, těm pak exekutor doručoval a tyto dědice také uvedl v exekučním příkazu. Usnesení o nařízení exekuce doručoval exekutor všem z okruhu dědiců, soudu pak předložil doklady o doručení usnesení o nařízení exekuce spolu se sdělením notáře ohledně okruhu dědiců. Na základě těchto skutečností exekuční soud vyznačil doložku právní moci na usnesení o nařízení exekuce, poté byl realizován exekuční příkaz prodejem nemovitostí.

Oprávněný nemusí mít informace o tom, že povinný z exekučního titulu zemřel, návrh na exekuci tedy podá proti původnímu povinnému. V rámci přezkoumávání formálních náležitostí návrhu na nařízení exekuce dle ust. § 39 odst. 1 e.ř. soudní exekutor standardně nahlíží do Centrální evidence obyvatel. Zjistí-li přitom, že návrh byl podán proti někomu, kdo již zemřel, vyzve oprávněného k odstranění vad takového návrhu a určí mu lhůtu. Správný postup je zřejmě takový, že lhůta k odstranění vad tako-

vého návrhu by neměla být kratší než do právní moci rozhodnutí o dědictví. Zahájení exekučního řízení podáním návrhu k soudnímu exekutorovi má pro běh lhůty pro promlčení a zánik práv stejné účinky jako podání návrhu na soudní výkon rozhodnutí (§ 35 odst. 6 e.ř.; § 112 OZ). Obdobně lze postupovat v případě, že návrh na nařízení exekuce podá osoba, která dosud nemůže prokázat pravomocným rozhodnutím o dědictví, že je osobou oprávněnou z exekučního titulu původně vydaného ve prospěch zůstavitele, ledaže se jedná o správce dědictví.

Změny v osobě povinného či oprávněného v průběhu exekučního řízení

Zemře-li povinný po nařízení exekuce, exekuční řízení se nepřerušuje. Podle ust. § 36 odst. 3 e.ř. však proti jinému, než kdo je v rozhodnutí označen jako povinný, lze provést exekuci, jen jestliže je prokázáno, že na něj přešla povinnost nebo přešlo či bylo převedeno právo z exekučního titulu. Přechod takové povinnosti lze prokázat jen listinou vydanou anebo ověřenou státním orgánem nebo notářem, pokud nevyplývá přímo z právního předpisu (§ 36 odst. 4 e.ř.). Po právní moci usnesení o dědictví tedy soudní exekutor vydá usnesení o procesním nástupnictví dle § 107 odst. 1 o.s.ř. a pokračuje v provádění exekuce proti dědicovi zůstavitele.

Fakticky však rozhodnutí o dědictví může trvat dlouhou dobu. Dědické řízení přitom může být zahájeno v době, kdy již byly vydány exekuční příkazy nebo došlo k zajištění majetku povinného dle § 66 odst. 1 e.ř. Z tohoto pohledu nabývá na významu praktická otázka, co s takovým majetkem, který byl soudním exekutorem zajištěn, ale do doby rozhodnutí o dědictví nemůže být exekučně prodán, přitom ztrácí na hodnotě, narůstají náklady spojené se zajištěním takového majetku. Význam při tom hraje skutečnost, byl-li majetek zajištěn před úmrtím povinného nebo až po smrti povinného. Jedním z praktických řešení takové situace by mohl být prodej věci zůstavitele soudním komisařem v rámci neodkladných opatření dle 175e o.s.ř. nebo prodej věci všemi z okruhu dědiců se souhlasem soudního komisaře a zahrnutí takto získaných hodnot do aktiv dědictví. K tomu z judikatury:

Zanechal-li zůstavitel více dědiců, jsou až do vypořádání pravomocným usnesením soudu považováni za vlastníky celého majetku patřícího do dědictví. Z právních úkonů týkajících se věci či majetkových práv patřících do dědictví jsou oprávněni a povinni

* Přehled judikatury ve věcech dědického řízení naleznete v samostatné rubrice na straně 29 časopisu (poznámka redakce)

vůči jiným osobám společně a nerozdílně, přičemž jejich dědický podíl vyjadřuje míru, jakou se na těchto právech a povinnostech podílejí; v řízení pak mají postavení nerozlučných společníků (Nejvyšší soud, sp. zn. 20 Cdo 192/99).

Existují však i rozhodnutí (odvolacích soudů), která potvrzují vydání rozhodnutí o procesním nástupnictví v exekučním řízení ještě před právní mocí usnesení o dědictví. Logiku to má tam, kde již byla exekuce provedena (např. prodej nemovitosti, pravomocné usnesení o příklepu, doplacení nejvyššího podání, dosud však nebyl proveden rozvrh výtěžku - usnesení o rozvrhu není komu doručit, mohl by i existovat přeplatek, který by se za života povinného vrátil povinnému, v této procesní situaci však náleží do dědictví jako aktivum).

Pokud zemře oprávněný v průběhu exekučního řízení, může dojít k situaci, že dosud nebyl vyplacen výtěžek exekuce, který oprávněnému náleží. Takový výtěžek pak bude deponován u soudního exekutora do skončení dědického řízení, lze si představit i zajištění výtěžku soudním komisařem dle ust. § 175e odst. 2 o.s.ř. v rámci neodkladných opatření.

Dědic v postavení povinného v exekučním řízení

Dle ust. § 44a odst. 1 e.ř. povinný po doručení usnesení o nařízení exekuce nesmí nakládat se svým majetkem vyjma běžné obchodní činnosti, uspokojování základních životních potřeb a udržování a správy majetku. Právní úkon, kterým povinný porušil tuto povinnost, je neplatný. Právní úkon se však považuje za platný, pokud se jeho neplatnosti nedovolá exekutor, oprávněný nebo přihlášený věřitel, aby zajistili uspokojení vymáhané pohledávky. Účinky tohoto generálního inhibitoria nastávají okamžikem doručení usnesení o nařízení exekuce povinnému, případně odvolání proti usnesení o nařízení exekuce nemá na generální inhibitorium odkladný účinek. Účinky generálního inhibitoria pomínou spolu se skončením exekuce, ať již skončí vymožením nebo zastavením. Neplatnosti právních úkonů učiněných povinným v průběhu exekučního řízení se nelze dovolat po skončení exekuce. Účinkům generálního inhibitoria může povinný čelit, nestalo-li se tak důvodným odvoláním proti usnesení o nařízení exekuce v jehož důsledku byl návrh na exekuci zamítnut, jedině návrhem na zastavení exekuce (Nejvyšší soud, sp. zn. 20 Cdo 589/2005).

Praktická otázka tedy zní: **může dědic, proti kterému je vedeno exekuční řízení, odmítnout dědictví či uzavřít dohodu o vypořádání dědictví, pokud by tím získal méně než činí jeho zákonný či závětní nárok?** Nepochybně ano, avšak s důsledky předvídanými v ust. § 44a odst. 1 e.ř. Neplatnosti takto uzavřené dohody se v průběhu exekučního řízení při splnění podmínek § 44a odst.

1 e.ř. může dovolat soudní exekutor, oprávněný nebo přihlášený věřitel. Za stejných podmínek se lze dovolat odmítnutí dědictví, pokud by jím dědic v postavení povinného v průběhu exekučního řízení zkrátil nárok svého věřitele na uspokojení jeho pohledávky. Výslovná zákonná úprava, která by dopadala na tuto situaci, v exekučním řádu, občanském soudním řádu či v občanském zákoníku chybí. Nabízí se však komparace s insolvenčním právem, které sleduje shodný účel jako exekuční řízení, tedy uspokojení věřitelů. Podle § 246 odst. 4 (konkurs) a § 412 odst. 3 (oddlužení) insolvenčního zákona lze odmítnout dědictví pouze se souhlasem insolvenčního správce. Podobně se vyžaduje souhlas insolvenčního správce k platnosti dohody o vypořádání dědictví, pokud na základě takové dohody dědic nabude méně než činí jeho zákonný či závětní nárok.

Závěry shora naznačené lze vyvodit i z následující judikatury:

Zákaz nakládání s majetkem povinného uložený podle 44a odst. 1 se vztahuje i na majetek, který povinný nabyl po doručení usnesení o nařízení exekuce (Nejvyšší soud, sp. zn. 20 Cdo 1813/2006).

Státní notářství, nyní soud, neschválí dohodu dědiců, pokud zjistí, že dědic uzavřel dohodu, podle které z dědictví po zůstaviteli, ve které je i nemovitost, nedostane nic, s úmyslem dosáhnout toho, aby tak jeho zákonný dědický podíl nebyl postižen výkonem rozhodnutí prodejem nemovitosti k vymožení pohledávky věřitele tohoto dědice (Nejvyšší soud, sp. zn. Cz 65/80).

Došlo-li mezi dědici k uzavření dohody o vypořádání dědictví, rozhodne o ní soud, a to buď tak, že tuto dohodu v celém rozsahu schválí, jestliže neodporuje zákonu nebo dobrým mravům, nebo v opačném případě tak, že ji neschválí (Městský soud v Praze, sp. zn. 24 Co 43/94).

Otázka odpovědnosti soudního komisaře za schválení takto uzavřené dohody podle stávající právní úpravy není zcela jednoznačná. Podle ust. § 175p odst. 1 o.s.ř. upravující přenechání předluženého dědictví věřitelům, soud takovou dohodu schválí, jestliže neodporuje zákonu nebo dobrým mravům. V § 175q odst. 1 písm. c) o.s.ř., podle kterého soud schválí dohodu o vypořádání dědictví, však požadavek, aby soud zkoumal, zda-li taková dohoda neodporuje zákonu či dobrým mravům, absentuje.

Likvidace dědictví

Nařízením likvidace dědictví podle ust. § 175t o.s.ř. se mění smysl a účel dědického řízení, při likvidaci jde o zajištění úhrady pohledávek zůstavitelových věřitelů, soudní komisař má v této fázi

podobné postavení, jako soudní exekutor. Ještě více se tato fáze dědického řízení blíží insolvenčnímu řízení, neboť je zřejmé, že pohledávky věřitelů budou uspokojeny jen poměrně.

Zpeněžení majetku v rámci likvidace provede soudní komisař buď sám podle ustanovení o.s.ř. upravujících výkon rozhodnutí, nebo prostřednictvím dražebníka nebo prostřednictvím soudního exekutora nebo prodejem mimo dražbu (§ 175u odst. 1 o.s.ř.).

Pokud soudní exekutor na návrh soudního komisaře zpeněžuje likvidovaný majetek nebo jeho část, postupuje při tom podle exekučního řádu, tzn. přiměřeně dle občanského soudního řádu. Jedná se sice o zvláštní formu dobrovolné dražby, soudní exekutor však nepoužije zák. č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách. Takový postup předpokládá uzavření smlouvy mezi soudním komisařem a soudním exekutorem (§ 74 odst. 3 e.ř. – o další činnosti musí exekutor a žadatel sepsat písemnou smlouvu), ve které se dohodnou všechny podmínky, tedy nejen označení předmětu dražby a odměny soudního exekutora za provedení dražby, ale i pravidla pro nakládání s výtěžkem dražby, nejnižší podání, organizační zajištění dražby apod. Postup dle exekučního řádu má důsledky předvídané § 57 e.ř. - uvedení v předešlý stav je v exekučním řízení vyloučeno. Pokud tedy je vydražiteli udělen příklep a tento vydraženou věc zaplatí a převezme (movité věci) či usnesení o příklepu nabude právní moci a vydražitel zaplatí nejvyšší podání, nabývá vydražitel vlastnictví rozhodnutím státního orgánu (§ 132 OZ), a to i tehdy, když podmínky pro konání dražby nejsou splněny (navrhovatel dražby nebyl oprávněn disponovat s předmětem dražby).

Pravidla pro určení odměny soudního exekutora za provedení dražby dobrovolné jsou uvedena § 23 vyhl. č. 330/2001 Sb. (exekuční tarif), podle kterého se na stanovení výše a způsobu určení odměny exekutora za provedení dražby a nastanovení náhrady hotových výdajů v souvislosti s provedením dobrovolné dražby použije zvláštní právní předpis, kterým je dle odkazu pod čarou zák. č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách. Za náklady dražby se považuje odměna soudního exekutora a náhrada hotových výdajů.

Podle § 18 zák. č. 26/2000 Sb. se výše odměny dražebníka sjednává dohodou (odst. 1), dražebník může vybírat odměnu od navrhovatele nebo v případě dražeb movitých věcí od vydražitele (odst. 2), a je-li navrhovatelem insolvenční správce, výše odměny dražebníka nesmí překročit 10% z ceny dosažené vydražením, nejvýše však 1 mil. Kč zvýšených o 1% z ceny dosažené vydražením přesahující nad 10 mil. Kč. Je-li tedy dražba prováděna soudním exekutorem na návrh soudního komisaře, odměna za její provedení musí být sjednána dohodou, přičemž není zákonný limit její výše.

Po právní moci usnesení o příklepu a zaplacení nejvyššího podání soudní exekutor předá výtěžek dražby soudnímu komisaři. Soudní komisař provádí rozvrh dle ust. § 175v o.s.ř., tedy celého likvidovaného majetku, přitom soudní exekutor může dražit i jen jeho část. Náklady soudního komisaře se uspokojují jako náklady státu v první skupině (§ 175v odst. 2 písm a) o.s.ř.), do nákladů soudního komisaře jsou zahrnuty i náklady spojené s dražbou provedenou soudním exekutorem, neboť soudní exekutor v tomto případě neprovádí rozvrh dle § 337h o.s.ř. Pravomocným skončením likvidace zaniknou proti dědicům neuspokojené pohledávky a jejich zajištění (§ 175v odst. 4 o.s.ř.).

1 Znalecká a.s.
znalecký ústav

Mozartova 679, 460 01 Liberec
telefax: 48 510 78 07
tel: 603 455 522
e mail: vlcek@1znalecka.cz

Rozsah znalecké činnosti

- oceňování nemovitostí a staveb,
- oceňování podniků a jejich částí, včetně přezkoumání smluv o převodu nebo nájmu podniku nebo jeho části,
- oceňování movitého majetku, včetně technologických zařízení, strojů, dopravních prostředků, spotřebního zboží,
- oceňování nehmotného majetku, majetkových práv a poznatků,
- oceňování finančního majetku, cenných papírů, jejich derivátů a obchodních podílů,
- oceňování pohledávek.

Ustanovení § 107 o.s.ř. ve vztahu k exekučnímu řádu, aneb smrt v exekučním řízení

JUDr. Milan Makarius,

soudní exekutor Exekutorského úřadu Praha-západ

V životě soudního exekutora, stejně jako obecně v životě lidském, se stane, že se člověk dříve nebo později setká se smrtí. Zatímco v rovině soukromého života se jedná o osoby více či méně blízké, v profesním životě exekutora jde zpravidla o účastníky řízení, a to jak na straně oprávněné, tak na straně povinné. Stejně jako se každý z nás musí s úmrtím vypořádat v rámci svého soukromí, nezbyvá, nežli se se smrtí vyrovnat i v životě profesním, a to způsobem, který je naprosto přesně předvídan zákonou úpravou. Pokud v průběhu exekučního řízení zemře některý z účastníků, není to důvod k tomu, aby exekutor propadal panice, vehementně se snažil exekuci sám či prostřednictvím soudu zastavit (nejlépe dle § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř.), anebo začal oprávněného nutit k tomu, aby on sám zastavení exekuce navrhl a nároky si uplatnil v dědickém řízení. Je sice pravda, že zejména pokud zemře povinný, exekuční řízení se poněkud zkomplikuje a nezřídka exekuce skončí zastavením, avšak každý úkon v exekučním řízení má svůj čas a není důvod předbíhat, když takový postup se nakonec může ukázat jako kontraproduktivní.

V první řadě je nutno si uvědomit, že z pohledu práva není smrt ničím jiným nežli právní skutečností, a to právní událostí, a z toho pohledu je třeba k ní přistupovat. Smrt fyzické osoby jako právní událost působí ve vztahu k této osobě zánik její způsobilosti k právům a povinnostem a vede k tomu, že naprostá většina práv a povinností této osoby přechází v rámci dědické sukcese na právní nástupce zemřelého. Pouze výjimečně v souvislosti s úmrtím dochází k zániku práva či povinnosti (např. právo na bolestné a ztížení společenského uplatnění, osobnostní práva a další ryze osobní práva a povinnosti), popřípadě dochází k přechodu práv a povinností jinak nežli děděním (např. společný nájem bytu manžely). Právě na principu přechodu práv a povinností ze zemřelé osoby na jejího právního nástupce je konstruováno ustanovení § 107 o.s.ř., které se s ohledem na ustanovení § 52 odst. 1 e.ř. plně uplatní i v rámci exekučního řízení. Pokud tedy v rámci exekučního řízení dojde k úmrtí účastníka, neexistuje jiná možnost, nežli postupovat tímto zákonem stanoveným způsobem, přičemž výsledkem takového postupu může být jediné rozhodnutí o procesním nástupnictví (§ 107 odst. 1 o.s.ř.), zastavení řízení (§ 107 odst. 5 o.s.ř.), popřípadě zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř. Jedinou odlišností exekučního řízení od řízení podle části třetí o.s.ř. je skutečnost, že exekuční řízení nelze po dobu probíhajícího dědického řízení přerušit (§ 35 odst. 5 e.ř., 254 odst. 2 o.s.ř.)

Jak již bylo řečeno, postup dle ustanovení § 107 o.s.ř. se uplatní jak v případě úmrtí oprávněného, tak úmrtí povinného. Ačkoli

mezi těmito dvěma procesními situacemi není žádný podstatný rozdíl, v případě úmrtí oprávněného je její řešení zpravidla snazší a rychlejší. V případě úmrtí oprávněného není většinou důvod, proč v exekučním řízení a provádění exekuce nepokračovat, a to nejméně do doby, kdy bude v rámci řízení nezbytná součinnost oprávněného. Navíc je nutno si uvědomit, že rozhodnutí dle § 107 odst. 1 věta třetí o.s.ř. není rozhodnutím konečným a neměnným, nýbrž se jedná o rozhodnutí procesní povahy, které lze v rámci řízení vydávat opakovaně v závislosti na vývoji dalších okolností. V případě úmrtí oprávněného tedy postačí, pokud je v rámci dědického řízení po jeho osobě znám okruh dědiců, kteří dědictví neodmítli (§ 463 o.z. a násl. a § 175i o.s.ř.) a s těmito osobami, které budou mít postavení nerozlučných společníků (§ 91 odst. 2 o.s.ř.), bude exekutor po vydání rozhodnutí podle § 107 odst. 1 o.s.ř. pokračovat v řízení. Jestliže by však byl v rámci dědického řízení ustanoven správce dědictví (§ 480a o.z. a násl. a § 175f o.s.ř.), osobou s níž bude v řízení pokračováno, bude právě tento ustanovený správce. Po ukončení dědického řízení nic nebrání tomu, aby v závislosti na jeho výsledcích bylo vydáno nové rozhodnutí dle § 107 odst. 1 o.s.ř., ve kterém již bude jednoznačně stanoveno s kým a případně v jakém rozsahu bude v exekučním řízení pokračováno. Takové rozhodnutí je nutno vydat vždy v případě, že bylo rozhodnuto o tom, že bude pokračováno pouze s okruhem dědiců, aniž by bylo stanoveno, v jakém poměru se dědici budou podílet na výtěžku exekuce. Výtěžek exekuce by totiž nebylo možno vydat dědicům, u kterých doposud nebylo rozhodnuto o rozsahu nabytých práv a povinností. Oproti tomu správci dědictví výtěžek exekuce vydat lze. Teprve v případě, že by dědické řízení skončilo zastavením řízení pro nedostatek majetku (§ 175h odst. 1 nebo 2 o.s.ř.), likvidací dědictví (§ 471 odst. 2 o.z.) nebo přenecháním majetku zůstavitele věřitelům na úhradu dluhů (§ 471 odst. 1 o.z.), nezbylo by, pokud by nebyl důvod k podání podnětu k dodatečnému projednání dědictví ze strany exekutora, nežli exekuční řízení zastavit dle § 107 odst. 5 o.s.ř., popřípadě pokud by již usnesení o nařízení exekuce nabylo právní moci, zastavit exekuci dle § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř.

Poněkud komplikovaněji se však postupuje v případě, kdy v rámci exekučního řízení zemře povinný. V takovém případě zpravidla není možné bez dalšího v exekučním řízení pokračovat, a jelikož exekuční řízení nelze podle § 107 odst. 1 věta druhá o.s.ř. přerušit, nastává stav, kdy řízení sice přerušeno není, avšak fakticky je uvedeno do klidu a exekutor svou činnost omezuje de facto pouze na zjišťování průběhu dědického řízení. Tuto situaci lze do určité míry přirovnat stavu, ve kterém se nachází exekuční řízení

v případě zahájení insolvenčního řízení. Další postup v exekučním řízení je, stejně jako v případě úmrtí oprávněného, závislý na vývoji dědického řízení po povinném. Na jeho výsledek není nutno čekat v případě, že byl ustanoven správce dědictví. Tehdy není důvodu nepostupovat dle § 107 odst. 1 o.s.ř. a nerozhodnout, že v exekučním řízení bude pokračováno právě se správcem dědictví a s jeho osobou v exekuci nepokračovat s tím omezením, že nelze postihnout osobní majetek správce dědictví, ale pouze majetek do dědictví náležející, tedy správcem spravovaný. Pokud však správce dědictví ustanoven nebyl, nezbyvá, nežli vyčkat skončení dědického řízení. Výjimkou je pouze situace, kdy došlo k přenechání majetku zůstavitele věřitelům na úhradu dluhů, v takovém případě je na místě exekuci zastavit dle § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř. Jestliže však došlo k zastavení dědického řízení, neboť zůstavitel nezanechal majetek a soudnímu exekutorovi je známo, že povinný majetek vlastnil, a že tedy rozhodnutí o zastavení dědického řízení nemá reálný podklad, je na exekutorovi, aby inicioval dodatečné projednání dědictví podle § 175x o.s.ř. a soudou projednávajícímu dědictví sdělil, že povinný majetek zanechal a jaký.

Pokud řízení o dědictví skončilo rozhodnutím o dědictví dle § 175q o. s. ř., vychází soudní exekutor z tohoto rozhodnutí a v závislosti

na jeho obsahu rozhodne, s kým bude na místo povinného nadále v exekučním řízení pokračovat.

Rozhodnutí o dědictví může mít podle § 175q odst. 1 o. s. ř. několik podob, čemuž bude odpovídat i rozhodnutí o procesním nástupnictví dle § 107 o.s.ř. Je nepochybné, že pokud bude v dědickém řízení rozhodnuto podle § 175q odst. 1 písm. a) o.s.ř. nebo § 175 odst. 1 písm. b) o.s.ř., tedy pokud dojde k potvrzení nabytí dědictví jedinému dědici nebo státu, bude se v exekučním řízení pokračovat s tímto dědicem, resp. státem reprezentovaným Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových.

Poněkud složitější je situace, pokud dědické řízení skončí rozhodnutím dle § 175q odst. 1 písm. c) o.s.ř. nebo dle § 175q odst. 1 písm. d) o.s.ř., tedy za situace, kdy v dědickém řízení vystupuje více dědiců. V takovém případě je nutno respektovat zákonnou úpravu hmotného práva, že je-li více dědiců, odpovídají za dluhy podle poměru toho, co z dědictví nabyli (§ 470 odst. 2 o.z.). V rozhodnutí o procesním nástupnictví je tak nutno vymezit nejen s kým bude na místo dosavadního povinného v řízení pokračováno, ale rovněž rozhodnout o poměru, v jakém jednotliví dědici za vykonávanou pohledávku povinného odpovídají. V této souvis-

Okdrazby.cz

dražební portál on-line

KOMPLEXNÍ ŘEŠENÍ ELEKTRONICKÝCH DRAŽEB

- jednoduché a přehledné ovládání systému
- bezpečná a stabilní platforma Margitt B.1.5
- 40.000 unikátních přístupů na portál měsíčně
- cílená inzerce k více jak 130.000 klientům z řad advokátních, developerských, finančních a realitních společností, právnických i fyzických osob a dalších potencionálních dražitelů

APALEX s.r.o.
Žitná 52, 120 00 Praha 2
tel: 233 05 1226
info@apalex.cz

www.okdrazby.cz

Nabízíme aktivní
inzerci Vašich
dražeb
inzerce@apalex.cz

losti je třeba uvést, že při určení tohoto poměru není soudní exekutor vázán případnou dohodou dědiců ohledně způsobu úhrady závazků zůstavitele, obsaženou v dohodě o vypořádání dědictví, pokud s touto dohodou věřitel, tedy oprávněný, v rámci dědického řízení nevyslovil souhlas. Jestliže věřitel nebyl účastníkem dědického řízení a se schválenou dohodou souhlas nevyslovil, postupuje soudní exekutor podle obecné právní úpravy a o poměru, v němž dědici odpovídají za vykonávanou pohledávku, rozhodne v souladu s ustanovením § 470 odst. 2 o.z.. Z procesně právního hlediska má rozhodnutí o dědictví ve vztahu k více dědicům navíc ten důsledek, že dědici ztrácí postavení nerozlučných společníků a stávají se společníky samostatnými.

Při rozhodování podle § 107 odst. 1 o.s.ř. si je třeba rovněž uvědomit, že podle hmotněprávní úpravy dědic za dluhy zůstavitele odpovídá do výše ceny nabytého dědictví (§ 470 odst. 1 o.z.). Dědic tedy nenastupuje do práv a povinností zůstavitele neomezeně, ale jeho odpovědnost za závazky zůstavitele je zákonem limitována. Toto omezení odpovědnosti nebude mít žádný vážnější následek za situace, kdy hodnota dědictví výrazně převyšuje hodnotu závazků. V takovém případě není žádný důvod k pochybnostem o tom, kdo je procesním nástupcem povinného a není důvodu s takovou osobou v exekučním řízení nepokračovat. Dědic za závazky zůstavitele navíc odpovídá celým svým majetkem a provedení exekuce není omezeno pouze na majetek získaný v rámci dědictví po povinném, jak se často dědici po povinném mylně domnívají. Uvedené omezení odpovědnosti za závazky zůstavitele se však uplatní tehdy, pokud je dědictví předloženo (závazky zůstavitele převyšují aktiva dědictví) nebo pokud se výše závazků hodnotě aktiv blíží, popřípadě jsou tyto hodnoty vyrovnané. Tato skutečnost nemusí být z dědického rozhodnutí patrna, neboť závazky zůstavitele v řízení o dědictví projednány být nemusí a navíc dědici mají možnost učinit je spornými, v důsledku čehož do dědictví zahrnutý nebudou (§ 175k odst. 3 o.s.ř.). To však neznamená, že by tyto závazky neexistovaly a na dědice v rozsahu stanoveném ustanovením § 470 odst. 2 o.z. nepřešly. Závazky zůstavitele je pak nutno uspokojovat v pořadí, jako by byla prováděna likvidace dědictví (§ 175v odst. 2 o.s.ř.). Není tedy možný postup, že by si sám dědic vybral závazek, který splní, čímž vyčerpá rozsah své odpovědnosti za závazky další a splnění dalších závazků po zůstaviteli odmítne s tím, že své odpovědnosti dostál, neboť uhradil závazky zůstavitele ve výši hodnoty nabytého dědictví. Stejně tak není možné v případě soudního exekutora postupovat systémem „kdo dřív přijde, ten dřív mele“, tedy že by se uspokojovaly nejprve pohledávky, které byly na dědici po povinném nejdříve uplatněny, popřípadě pohledávky vykonávané v exekučních řízeních, ve kterých soudní exekutor nejdříve rozhodl o procesním nástupnictví.

Pořadí pohledávek je zákonem přesně stanoveno, a nejprve tedy budou uhrazeny pohledávky zůstavitelovy nemoci a přiměřených nákladů jeho pohřbu, dále pohledávky zajištěné zástavním právem, zadržovacím právem, převodem práva nebo postoupením pohledávky, dále pohledávky nedoplatků výživného, pohledávky

daní a poplatků, pojistného na veřejné zdravotní pojištění a pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku nezaměstnanosti, a konečně, jako poslední, pohledávky ostatní. Nejde-li k uspokojení všech pohledávek v jedné skupině, uspokojí se poměrně, pouze v případě zajištěných pohledávek rozhoduje o rozsahu uspokojení jejich pořadí dané dnem vzniku zajištění. Pokud dojde k uspokojení pohledávek ve výši hodnoty dědictví, aniž by byly uspokojeny všechny pohledávky zůstavitele, dědic za další závazky zůstavitele neodpovídá. Nelze však odhlédnout od poměrně rozšířené praxe, kdy hodnota dědictví je ze strany dědiců uměle snižována, a to až s ohledem na výši dědické daně, nebo notářské poplatky. Není neobvyklé, že hodnota aktiv dědictví, a tedy i čistá hodnota dědictví uvedená v rozhodnutí o dědictví, vůbec neodpovídá jeho reálné hodnotě, neboť ohodnocení aktiv zůstavitele je do značné míry závislé na vůli dědice či dědiců. Z tohoto důvodu státní orgány a stejně i soudní exekutoři nejsou při posuzování rozsahu odpovědnosti dědice za dluhy zůstavitele vázání rozhodnutím o dědictví a jsou oprávněni rozsah této odpovědnosti si posoudit sami. Nic tedy nebrání tomu, aby například soudní exekutor z úřední povinnosti nechal ocenit majetek nabytý v rámci dědictví a při rozhodování o procesním nástupnictví vycházel z takto zjištěné hodnoty nabytého dědictví bez ohledu na hodnotu dědictví zjištěnou v rámci dědického řízení. Pokud by soudní exekutor navíc zjistil, že zůstavitel vlastnil další majetek, který nebyl v rámci dědického řízení projednán, má možnost iniciovat u příslušného soudu dodatečné projednání dědictví podle § 175x o.s.ř.

Celou situaci, jak byla popsána, může do značné míry ovlivnit konvokace věřitelů podle § 175n o.s.ř., která dědicům umožňuje, aby prostřednictvím soudu do značné míry eliminovali případy, kdy se na jejich osoby po projednání dědictví budou obracet věřitelé zůstavitele s požadavky na uspokojení pohledávek zůstavitele, o jejichž existenci nebylo dědicům v době projednání dědictví nic známo. Pokud soud na návrh dědiců či dědice vyzve věřitele podle § 175n o.s.ř. aby ve stanovené lhůtě oznámili své pohledávky, dědici v případě, že dojde k vyčerpání ceny dědictví uspokojením přihlášených věřitelů, neodpovídají za pohledávky těch věřitelů, kteří své pohledávky neoznámili. V případě vyčerpání ceny dědictví, nepřihlášené pohledávky uspokojit nelze, a to ani tehdy, že z ceny dědictví došlo k uspokojení jiných pohledávek, které podle § 175v odst. 2 o.s.ř. náleží do horší skupiny, popřípadě by měly dřívější pořadí.

V souvislosti se zmíněnou konvokací věřitelů je na místě uvést, že přihlášení pohledávky do dědictví je věřitelovým právem a nikoli povinností, přičemž právě s výjimkou přihlášení pohledávky na podkladě konvokace nemá přihlášení pohledávky do dědictví žádné právní následky, neboť se nejedná o uplatnění práva u soudu ve smyslu ustanovení 112 o.z. Přihlášení pohledávky do dědictví nemá vliv na běh promlčecích lhůt a takovéto uplatnění práva nemá za následek stavení běhu promlčecí doby. Je tedy naprosto nesprávný postup ze strany exekutora, pokud oprávněnému doporučuje, aby navrhl zastavení exekuce proti povinnému, který

v průběhu exekučního řízení zemřel a svou pohledávku uplatnil v rámci řízení o dědictví. V důsledku takového procesního postupu může dojít k promlčení věřitelovy pohledávky a dědicům po povinném vznikne možnost důvodně vznést námitku promlčení a účinně tak znemožnit její uspokojení.

Obecně lze konstatovat, že zastavení exekuce za situace, kdy o dědictví nebylo doposud rozhodnuto, není správný procesní postup, a to ani v případě, že zastavení exekuce navrhl oprávněný. Rozhodnutí o zastavení exekuce, eventuálně rozhodnutí o zastavení exekučního řízení je totiž nutno bezpodmínečně doručit nejen oprávněnému či jeho zástupci, ale rovněž povinnému, neboť v rámci tohoto rozhodnutí bylo rozhodnuto nejen o právech a povinnostech oprávněného, ale i povinného. Rozhodnutí o zastavení exekuce nebo o zastavení řízení se tak některému z účastníků nedoručuje pouze v případě, že tento účastník ztratil procesní způsobilost a nemá právního nástupce. Z toho vyplývá, že i když soudní exekutor rozhodne o zastavení exekuce před skončením dědictvého řízení po povinném, toto rozhodnutí nemůže nabýt právní moci, neboť jej nebude možno doručit povinnému. Soudní exekutor tak bude nucen vyčkat rozhodnutí v dědictvém řízení, v závislosti na tomto rozhodnutí rozhodnout o procesním nástupnictví dle § 107 odst. 1 o.s.ř. a procesnímu nástupci rozhodnutí

o zastavení exekuce nebo zastavení řízení doručit. Povinnému by nebylo nutno takové rozhodnutí doručit jedině v případě, že by dědictvé řízení neskončilo rozhodnutím o dědictví dle § 175q odst. 1 o.s.ř.

Pro úplnost je snad na místě dodat, že uvedené postupy se uplatní jen v případě, že k úmrtí účastníka dojde po zahájení exekučního řízení, tedy po podání návrhu na nařízení exekuce. Jestliže by snad byl podán návrh na nařízení exekuce oprávněným, který zemřel dříve, nežli byl návrh na nařízení exekuce doručen soudnímu exekutorovi nebo soudu, popřípadě by byl návrh podán proti účastníkovi, který nežije, případně zanikl, postup dle ustanovení § 107 o.s.ř. se neuplatní a v takovém případě je na místě bez dalšího exekuční řízení zastavit podle ustanovení § 104 odst. 1 o.s.ř.

Z uvedeného vyplývá, že k rozhodnutí o procesním nástupnictví, zejména v komplikovanějších případech, je nezbytné vycházet z úpravy dědictvého práva, a to jak úpravy hmotněprávní, tak procesněprávní. Jeho znalost může být pro správnost rozhodnutí zásadní. Ačkoli popsané situace mohou vypadat poměrně komplikovaně, ve skutečnosti se o nijak zvlášť složité záležitosti většinou nejedná a zjištění osoby, která je procesním nástupcem, by nemělo činit vážnější obtíže.

- **elektronické dražby**
- **klasických dražeb**
- **propagace a prezentace**
- **export na portaldrazeb.cz**
- **profesionální služby**
- **výměna dat s webovými stránkami úřadu**
- **inzerování dražeb na realitních serverech**

Jak Vám usnadníme práci?

- Údaje o Vašich dražbách zpracujeme částečně nebo úplně za Vás.
- Zjednodušili jsme pro Vás způsob ověřování totožnosti a evidenci složených jistot.
- Poptávky z realitních serverů i z portálu exdražby.cz Vám budeme přeposílat na Vaš email.
- Zájemci o dražby mají k dispozici callcentrum, poradíme jim s přihlášením do dražby.

Exekuce a dědické řízení

Mgr. Jiří Bartoš
autor je právník

Se zvyšujícím se zadlužením domácností a zejména pak zhoršující se platební morálkou dochází v posledních letech k nárůstu počtu dědictví, u kterých je majetek zůstavitele postižen exekucí prováděnou soudním exekutorem podle zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „exekuční řád“). V těchto případech je proto třeba uvažovat, jaký je vztah dědického a exekučního řízení a jak nevhodněji postupovat, pokud dojde k jejich souběhu.

Smyslem tohoto článku je především pokus o vyjasnění postupu soudu (soudního komisaře) v případě, že na majetek zůstavitele byla nařízena exekuce, jakož i postupu soudního exekutora v těchto případech, tj. při úmrtí povinného během exekučního řízení. Z důvodu transparentnosti je v tomto článku uvažována toliko exekuce k vymožení peněžité částky, ačkoliv se lze setkat i s exekucemi pro vymožení jiných povinností (většinou povinnosti k vyklizení).

Tento článek, vycházející současně v notářském časopise *Ad notam* 6/2010, přináší další pohled na problematiku, které se v tomto čísle Komorních listů věnují také články M. Makaria (Ustanovení § 107 o. s. ř. ve vztahu k exekučnímu řádu, aneb smrt v exekučním řízení) a J. Tvrdkové (Exekuční a dědické řízení v souběhu).

Východiska

Dědictví se nabyvá smrtí zůstavitele (§ 460 občanského zákoníku), a proto je třeba posuzovat okolnosti podstatné pro rozhodnutí soudu (soudního komisaře) v řízení o dědictví zásadně ke dni zůstavitelova úmrtí. Smyslem dědického řízení je v první řadě určení dědiců, tj. právních nástupců zůstavitele. Účastníky dědického řízení jsou především ti, o nichž lze mít důvodně za to, že jsou zůstavitelovými dědici (§ 175b věta první občanského soudního řádu), a protože řízení o dědictví může být zahájeno (jak vyplývá z logiky věci i z ustanovení § 175a odst. 2 věta první občanského soudního řádu) až po zůstavitelově smrti, je pojmově vyloučeno, aby účastníkem dědického řízení byl i zůstavitel. V konkrétním dědickém řízení může vystupovat i jediný účastník¹, horní hranice počtu účastníků řízení o dědictví není omezena.

Naproti tomu v exekučním řízení, jehož smyslem je nucený výkon exekučního titulu, vždy vystupují dva účastníci, tj. oprávněný a povinný (resp. účastníci na dvou stranách, na straně oprávněné a na straně povinné) a bez jejich účastenství v řízení není exekuce myslitelná. Exekuční řízení je samostatným druhem řízení podle zvláštního zákona (tj. exekučního řádu), avšak pro řešení otázek exekučním řádem výslovně neupravených se přiměřeně použijí ustanovení občanského soudního řádu (§ 52 odst. 1 exekučního řádu). To platí i pro případy ztráty způsobilosti být účastníkem řízení ve smyslu ustanovení § 107 občanského soudního řádu.

Postup v dědickém řízení

Skutečnost, že na majetek zůstavitele byla v době jeho úmrtí nařízena exekuce, nemá žádný vliv na způsob určení okruhu zůstavitelových dědiců, může však ovlivnit stanovisko osob přicházejících v úvahu jako dědici po zůstaviteli při jejich rozhodování o tom, zda využijí svého práva dědictví odmítnout. Do pasiv dědictví (popřípadě společného jmění) však je nutné zařadit dluh zůstavitele včetně příslušenství, jehož výše se v průběhu času zpravidla mění (úroky, úroky z prodlení apod.), a to na základě usnesení o nařízení exekuce a po odečtení částek vymožených do dne úmrtí zůstavitele. Výši dluhu zůstavitele ke dni jeho úmrtí by měl vyčíslit příslušný soudní exekutor.

V zásadě není vyloučeno, aby se k výši dluhu ke dni úmrtí zůstavitele vyjádřil i věřitel, avšak zpravidla nebude třeba si od něj takové vyjádření vyžádat, protože rozsah věřitelovy pohledávky je dostatečně vymezen v usnesení o nařízení exekuce vydaném na návrh věřitele. Nejvíce informací o výši dluhu by však měl mít pověřený soudní exekutor, protože pokud je věřitelova pohledávka vymáhána exekučně, soustřeďuje se výtěžek exekuce právě u soudního exekutora, byť samozřejmě nelze vyloučit přímé platby oprávněnému.

¹ Pomineme-li spíše teoretický případ dědického řízení zastaveného podle ustanovení § 175h odst. 1 občanského soudního řádu, ve kterém žádný vypravitel pohřbu nefiguruje, protože kvůli okolnostem úmrtí nebo z jiných důvodů nezbyly po zůstavitel žádné ostatky, které by vyžadovaly pohřbení.

Došlo-li například na základě exekučního příkazu, který se stal pravomocným ještě za života zůstavitele, ke stržení nějaké částky ze zůstavitelova účtu až po jeho smrti, nelze k takové platební operaci přihlížet při určení výše dluhu ke dni úmrtí zůstavitele ani při určení hodnoty práv spojených se zůstavitelovým účtem v závislosti na výši zůstatku na tomto účtu ke dni úmrtí zůstavitele. Stržením částky ze zůstavitelova účtu by v takovém případě ve skutečnosti nebyl postižen účet zůstavitele, nýbrž jeho dědice (některého z jeho dědiců), a to vlastně už nikoliv pro dluh zůstavitele, nýbrž pro dluh jeho dědiců.

Principiálně je možné do pasiv dědictví či společného jmění zařadit dluh i ve větším rozsahu, než v jakém byla na majetek zůstavitele nařízena exekuce, typicky byl-li návrh oprávněného na nařízení exekuce exekučním soudem zčásti zamítnut. Soud (soudní komisař) v dědickém řízení totiž není vázán rozhodnutím exekučního soudu o návrhu věřitele na nařízení exekuce, musí však z něho vycházet (§ 135 odst. 2 občanského soudního řádu); při svém rozhodování by měl přihlídnout také ke stanovisku účastníků dědického řízení a ke skutečnostem uvedeným v jejich vyjádření. Rovněž nelze opomenout skutečnost, že exekuce ja-

kožto svým charakterem řízení vykonávací je do značné míry odvislá od výsledků řízení nalézacího, takže pokud byla zůstaviteli pravomocně uložena povinnost autoritativním výrokem soudu, těžko bude možné se od něho odchýlit, nepůjde-li samozřejmě například o řešení námitky započtení nebo jiného způsobu zániku práva přiznaného pravomocným rozhodnutím soudu.

Pravomocné usnesení o nařízení exekuce opravňuje pověřeného soudního exekutora rovněž k vymáhání nákladů exekuce a nákladů oprávněného v exekučním řízení, které jdou k tíži povinného. Mezi náklady exekuce (§ 87 odst. 1 exekučního řádu) patří zejména odměna exekutora a jeho hotové výdaje. Náklady oprávněného v exekučním řízení (§ 87 odst. 2 exekučního řádu) představují období nákladů řízení úspěšného účastníka nalézacího řízení, jejichž náhrada je soudem uložena neúspěšnému účastníku, a jsou tedy tvořeny – je-li oprávněný v exekučním řízení zastoupen advokátem – v první řadě odměnou advokáta, jejíž výše se stanoví podle ustanovení § 12 vyhlášky č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení, ve znění pozdějších

Oceňovací a znalecká kancelář s.r.o.
ZNALECKÝ ÚSTAV

Náš znalecký ústav zpracovává znalecké posudky v oboru ekonomika s rozsahem znaleckého oprávnění pro ceny a odhady nemovitostí, movitého majetku, finančního majetku a podniků.

V uplynulých dvou letech zpracoval náš tým pracovníků v exekučních řízeních přes 2000 znaleckých posudků nemovitého majetku na území celé České republiky.

Spolupráce s Námi zvýší efektivitu Vašeho úřadu!

Zpracování znaleckých posudků
pro potřeby exekučních řízení

- Profesionalita
- Nestrannost
- Flexibilita

 posudek.com

Palackého 1498/3 | 750 02 Přerov | info@posudek.com | tel.: 581 331 601

předpisů. Pro úplnost připomínám, že mezi náklady oprávněného nepatří soudní poplatek, protože řízení ve věcech nařízení exekuce soudem jsou od soudního poplatku osvobozena (§ 11 odst. 1 písm. o) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů] a případně zaplacený soudní poplatek by musel být soudem vrácen (§ 10 odst. 1 věta první citovaného zákona).

Jak výši nákladů exekuce, tak výši nákladů oprávněného v exekučním řízení určí soudní exekutor v příkazu k úhradě nákladů exekuce (PÚNE), což je specifická forma rozhodnutí soudního exekutora. Proti příkazu k úhradě nákladů exekuce je přípustný opravný prostředek označený jako námitky (§ 88 odst. 3 exekučního řádu), o nichž – nevyhoví-li námitkám v plném rozsahu pověřený soudní exekutor – rozhoduje příslušný exekuční soud (proti jeho rozhodnutí není opravný prostředek přípustný).

Nejasnou je otázka zahrnutí nákladů exekuce a nákladů oprávněného do pasiv dědictví. Vzhledem k tomu, že dědictví se nabyvá úmrtím zůstavitele a až do právní moci příkazu k úhradě nákladů exekuce není postaveno na jisto, v jaké výši budou náklady stanoveny, mám za to, že náklady exekuce a náklady oprávněného v exekučním řízení lze do pasiv dědictví (popřípadě společného jmění) zařadit jen tehdy, pokud byla jejich výše pravomocně stanovena do dne úmrtí zůstavitele. Výši těchto nákladů lze sice do značné míry předpokládat i předem (standardně jsou oba druhy nákladů z větší části dány příslušnou vyhláškou v závislosti na výši vymáhané, resp. vymožené částky), nikdy však nelze vyloučit, že exekuční řízení bude zastaveno (soudní exekutor by pak měl nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů maximálně v paušální výši stanovené vyhláškou č. 330/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, u hotových výdajů pak popřípadě náhradu prokázaných výdajů přesahujících paušální částku). Zůstaviteli dědici, tj. právní nástupci původního povinného v exekučním řízení, však musejí přijmout stav řízení, jaký tu je v době jejich nástupu do řízení (§ 107 odst. 4 občanského soudního řádu ve spojení s ustanovením § 52 odst. 1 exekučního řádu), takže náklady exekuce a náklady oprávněného v exekučním řízení budou nejspíš stejně muset zaplatit; tato skutečnost může nepochybně ovlivnit rozhodnutí osob přicházejících v úvahu jako dědici při rozhodování o tom, zda využijí svého práva dědictví odmítnout, protože pokud dědictví neodmítnou, mohou na dědictví v podstatě doplatit, i když třeba dědictví nebude předlužené.

Pokud tedy soudní komisař zjistí, že majetek zůstavitele byl postižen exekucí, je třeba dotazem u pověřeného soudního exekutora zjistit:

- na základě jakého exekučního titulu byla exekuce nařízena,
- zda bylo usnesení o nařízení exekuce doručeno zůstaviteli, popřípadě kdy se tak stalo,

- zda usnesení o nařízení exekuce nabylo právní moci, popřípadě kdy se tak stalo,
- pro pohledávku kterého věřitele byla exekuce nařízena,
- jaká byla neuhrazená výše vymáhané pohledávky včetně příslušenství ke dni úmrtí zůstavitele,
- jaký majetek zůstavitele byl soudním exekutorem v exekučním řízení zjištěn,
- zda byl vydán příkaz k úhradě nákladů exekuce, popřípadě zda byl doručen zůstaviteli (a kdy se tak stalo), zda nabylo právní moci (a kdy se tak stalo), v jaké výši byla v příkazu k úhradě nákladů exekuce.

Jestliže je však v konkrétním případě zřejmé, že dědické řízení bude pravděpodobně zastaveno podle ustanovení § 175h občanského soudního řádu, je třeba zvážit, zda není vhodnější rozsah informací požadovaných po soudním exekutorovi omezit či od dotazu zcela upustit. Není-li soudnímu exekutorovi zaslán dotaz, měla by mu být alespoň dáno na vědomí (přinejmenším neformálně, například telefonicky), že došlo k úmrtí povinného (spolu s uvedením spisové značky, pod kterou je dědické řízení vedeno), zejména pokud nelze v blízkém časovém horizontu předpokládat skončení dědického řízení nebo pokud od úmrtí povinného uplynula jen krátká doba.

Informace o doručení usnesení o nařízení exekuce zůstaviteli je podstatná z toho důvodu, že po jeho doručení nesmí povinný nakládat se svým majetkem včetně nemovitostí a majetku patřícího do společného jmění manželů, a to s výjimkami stanovenými zákonem (tzv. generální inhibitorium – § 44a odst. 1 exekučního řádu). Porušení této povinnosti ze strany povinného způsobuje neplatnost takového úkonu, a to neplatnost relativní. Po právní moci usnesení o nařízení exekuce lze provést exekuci podle všech dosud vydaných exekučních příkazů.

Protože soudní exekutor zjišťuje rozsah majetku povinného (zůstavitele), i když z jiného důvodu než soud (soudní komisař) v řízení o dědictví, je velmi vhodné, aby o svých zjištěních v tomto směru informoval soudního komisaře, který byl soudem pověřen k provedení úkonů v řízení o dědictví po povinném. Informace exekutora o rozsahu zůstavitelova majetku je pro soudního exekutora důležitým podkladem pro zjištění aktiv dědictví (§ 175m občanského soudního řádu). Jak správně upozorňuje M. Makarius, soudní exekutor má možnost iniciovat zahájení tzv. dodatečného projednání dědictví (§ 175x občanského soudního řádu), zjistí-li po právní moci usnesení, jímž bylo dědické řízení skončeno, že zde existuje ještě další zůstavitelem zanechaný majetek, avšak z praktického hlediska je samozřejmě vhodnější, pokud o jemu známém majetku povinného (zůstavitele) informuje příslušného soudního komisaře už v průběhu (původního) dědického řízení.

Do dědictví je třeba zařadit i movité věci sepsané soudním exekutorem v bytě zůstavitele (povinného) či na jiném místě (ledaže by byly exekutorem prodány ještě za života zůstavitele), a to i v případě, že jsou soudním exekutorem zajištěny a nacházejí se například v exekučním skladu. Mezi aktiva dědictví patří i „obstavené“ nemovitosti zůstavitele, ledaže byly vydraženy, usnesení o příklepu bylo vydáno ještě za života povinného a nabylo právní moci a vydražitel zaplatil nejvyšší podání (§ 336l odst. 2 občanského soudního řádu).

S ohledem na provázanost dědického a exekučního řízení je vždy třeba o výsledku dědického řízení po jeho pravomocném skončení soudního exekutora vyrozumět.

Postup v exekučním řízení

Dozví-li se soudní exekutor, že povinný zemřel, musí podle ustanovení § 107 odst. 1 věta třetí občanského soudního řádu ve spojení s ustanovením § 52 odst. 1 exekučního řádu usnesením rozhodnout o tom, s kým bude v exekučním řízení pokračováno na straně povinného. Úmrtí povinného není samo o sobě důvodem pro zastavení exekuce (§ 268 občanského soudního řádu). Z důvodu úmrtí povinného nelze exekuční řízení přerušit (§ 35 odst. 5 věta první exekučního řádu), není však vyloučeno podání návrhu na odklad exekuce (§ 54 exekučního řádu), o němž rozhoduje pověřený soudní exekutor nebo příslušný exekuční soud.

V případě, že dojde k zastavení řízení o dědictví po povinném podle ustanovení § 175h občanského soudního řádu, není určen okruh dědiců povinného² a exekuční řízení tedy musí být podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu ve spojení s ustanovením § 52 odst. 1 exekučního řádu zastaveno, neboť je tu jiný důvod, pro který nelze exekučované rozhodnutí vykonat, a exekuce je proto nepřipustná; usnesení o zastavení exekuce v tomto případě bude doručováno toliko oprávněnému (na straně povinného není nikdo, komu by bylo možné doručit). Na rozdíl od M. Makaria mám za to, že exekuční řízení nelze zastavit podle ustanovení § 107 odst. 5 občanského soudního řádu, a to proto, že právní úprava zastavení řízení při výkonu rozhodnutí (aplikovatelná na základě ustanovení § 52 odst. 1 exekučního řádu i v exekučním řízení) je vůči úpravě ve třetí části občanského soudního řádu úpravou speciální, takže aplikace ustanovení § 107 odst. 5 občanského soudního řádu je v exekučním řízení vyloučena, a to i s ohledem k ustanovení § 254 odst. 1 občanského soudního řádu; pokud je mi známo, exekuci lze zastavit z důvodů uvedených v ustanovení § 268

odst. 1 i v případě, že usnesení o nařízení exekuce dosud nenabylo právní moci.

Nastanou-li však jiné důvody pro zastavení exekuce, například návrh oprávněného na zastavení exekuce, a povinnému bylo již doručeno usnesení o nařízení exekuce, bylo by nutné nejprve rozhodnout o procesním nástupnictví a teprve následně vydat usnesení o zastavení exekuce, které by však nebylo možné doručit (zejména novým účastníkům na straně povinného) dříve než usnesení o procesním nástupnictví. Nebylo-li povinnému usnesení o nařízení exekuce (za jeho života) účinně doručeno, není třeba o procesním nástupnictví rozhodovat a usnesení o zastavení exekuce se doručí pouze oprávněnému.

Úmrtí povinného samozřejmě brání tomu, aby povinnému bylo účinně doručeno. To platí i pro případy fikce doručení (přitom je nutné vzít v potaz skutečnost, že údaj o úmrtí bývá zadán do centrální evidence obyvatel³ až s časovým odstupem v řádu týdnů) a zastoupení (plná moc podle ustanovení § 28 odst. 5 občanského soudního řádu zaniká, ztratí-li zastoupený způsobilost být účastníkem řízení). Jestliže tedy nedošlo k doručení příslušné písemnosti povinnému před jeho úmrtím, nelze říci, že by mu bylo účinně doručeno, a bude tedy zpravidla nutné dotýcnou písemnost doručit právním nástupcům (dědicům) povinného, a to nejdříve současně s usnesením podle ustanovení § 107 odst. 1 občanského soudního řádu. Lze usuzovat, že po úmrtí povinného nelze až do pravomocného určení procesních nástupců provést v exekučním řízení ani úkony, při nichž by mohl povinný využít svá procesní oprávnění, tedy například uskutečnit dražební jednání, neboť při něm je povinný podle ustanovení § 336j odst. 2 občanského soudního řádu oprávněn vznášet námitky proti příklepu. Není však důvod pro to, aby soudní exekutor například nevydal exekuční příkaz, účinky odvíjející se od jeho doručení povinnému však mohou nastat až poté, co bude pravomocně rozhodnuto o procesním nástupnictví a předmětný exekuční příkaz bude účinně doručěn novým účastníkům na straně povinného.

Procesním nástupcem účastníka exekučního řízení, který je fyzickou osobou, jsou jeho dědici, popřípadě ti z nich, kteří podle výsledku dědického řízení převzali právo nebo povinnost, o něž v řízení jde (§ 107 odst. 2 občanského soudního řádu ve spojení s ustanovením § 52 odst. 1 exekučního řádu). Otázkou zůstává, kdy má soudní exekutor o právním nástupnictví rozhodnout. Zjednodušeně lze říci, že soud (soudní komisař) v dědickém řízení nejprve provede předběžné šetření (tj. opatří si podklady pro zjištění dědiců a pro zjištění zůstavitelova majetku a jeho dluhů), poté určí okruh dědiců (tj. vyrozumí osoby přicházející v úvahu

² Ledaže by šlo o zastavení řízení o dodatečném projednání dědictví podle ustanovení § 175h odst. 1 občanského soudního řádu a okruh dědiců byl určen v původním dědickém řízení, resp. v některém z předchozích dědických řízení.

³ Přesněji informačního systému evidence obyvatel (§ 3 a násl. zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech, ve znění pozdějších předpisů).

jako dědici po zůstaviteli a přijme jejich vyjádření o neodmítnutí či odmítnutí dědictví), následně určí rozsah zůstavitelova majetku a jeho dluhů (byť víceméně pouze v rozsahu mezi účastníky nesporném a bez závaznosti pro třetí osoby) a nakonec o dědictví rozhodne. Nabízí se tedy otázka, zda má být o procesním nástupnictví rozhodnuto už na základě určení okruhu dědiců soudem (soudním komisařem), tj. po neodmítnutí dědictví, nebo až po právní moci usnesení o dědictví, jímž bude (s výhradou využití institutu ochrany oprávněného dědice) postaven okruh dědiců po povinném na jisto.

Ustanovení § 36 odst. 3 a 4 exekučního řádu se podle mého názoru vztahuje jen na případy, kdy k převodu či přechodu práva či povinnosti z exekučního titulu došlo ještě před zahájením exekučního řízení. Naproti tomu ustanovení § 36 odst. 5 exekučního řádu se týká období po zahájení exekučního řízení, avšak řeší jen problematiku převodu či přechodu na straně oprávněného. Pro řešení procesní nástupnictví na straně povinného za trvání exekučního řízení se tedy ve smyslu ustanovení § 52 odst. 1 exekučního řádu použije obecná úprava procesního nástupnictví v občanském soudním řádu (§ 107), která však otázku, zda může být o procesních nástupcích povinného rozhodnuto ještě před skončením dědického řízení, výslovně neřeší.

Jednoznačnou odpověď v tomto směru nedává ani judikatura. K závěru, že je třeba vyčkat právní moci usnesení o dědictví, se Nejvyšší soud České republiky přiklonil v případech rozhodnutí o právním nástupnictví státu po povinném v řízení o výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí⁴ a v případě řízení o excindační žalobě v souvislosti s konkursem⁵, bývalý Nejvyšší soud České socialistické republiky tak učinil v případě řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví⁶ a bývalý Nejvyšší soud Slovenské socialistické republiky v případě řízení o vypořádání podílového spoluvlastnictví⁷. Opačné stanovisko zaujal Nejvyšší soud České republiky ohledně právního nástupnictví po dědici jiného zůstavitele⁸. Šalamounsky se pak Nejvyšší soud České republiky postavil k problému v řízení o neplatnosti kupní smlouvy, kde judikoval, že „má-li zůstavitel jediného dědice nebo patří-li do dědictví dostatečný majetek, je-li předmětem řízení nepeněžité plnění (např. vydání věci), nebo je-li zřejmé, který z více dědiců právo převezme (např. podle závěti, která nebyla v dědickém

řízení napadena), lze v řízení v těchto a v jim podobných případech pokračovat již před skončením dědického řízení, pokud to nevylučuje povaha věci“⁹.

V této otázce zastává M. Makarius názor, že je pro rozhodnutí o procesním nástupnictví postačující, pokud je v dědickém řízení znám okruh dědiců, kteří dědictví neodmítl. Procesními nástupci účastníka exekučního řízení jsou jeho právní nástupci, a proto nelze v žádném případě přijmout názor M. Makaria, že pokud by byl „v rámci dědického řízení ustanoven správce dědictví“, má být v řízení pokračováno se správcem dědictví (nemluvě o tom, že správcem dědictví může být buď osoba ustanovená soudem v dědickém řízení, nebo osoba ustanovená zůstavitelem v listinně o ustanovení správce dědictví, tedy mimo dědické řízení)¹⁰. Podle ustanovení § 480a odst. 2 občanského zákoníku správce dědictví při výkonu své funkce vykonává práva a plní povinnosti (a to „hmotněprávní“ i „procesní“), které ke svěřenému majetku příslušely zůstaviteli. Správce dědictví tedy není nositelem práv ani povinností, náležejících dříve zůstaviteli, nýbrž jeho postavení je do určité míry podobné například postavení insolvenčního správce. Hmotněprávní institut správce dědictví, který má určité prvky dřívějšího institutu ležící pozůstalosti¹¹, byl v českém právním řádu zaveden v účinnosti od 1. 1. 2005. Domnívám se tedy, že pokud správu majetku náležejícího do dědictví po účastníku exekučního řízení vykonává správce dědictví, není možné o procesním nástupnictví rozhodnout přinejmenším tak dlouho, dokud správa trvá (tj. zpravidla do právní moci usnesení o dědictví).

Závěr

Dědické a exekuční řízení, ač se liší svým předmětem, smyslem i okruhem účastníků, spolu v mnoha směrech souvisí, jde-li o dědictví po zůstaviteli, jehož majetek byl postižen exekucí. Je proto nanejvýš žádoucí, aby se v těchto případech pověřený soudní komisař a pověřený soudní exekutor vzájemně informovali a svůj postup vzájemně koordinovali. Jsem přesvědčen, že by tento příspěvek mohl napomoci notářům i exekutorům k lepšímu pochopení situace i k většímu porozumění pohledu druhé strany, a umožnit jim tak zvolení nejvhodnějšího postupu k naplnění účelu obou řízení při maximálním respektování procesních pravidel.

⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 1053/2006 ze dne 22.11.2006, usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 3126/2006 ze dne 24.10.2007 a usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20Cdo 1741/2007 ze dne 20.10.2008.

⁵ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 441/2007 ze dne 11.12.2007.

⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu České socialistické republiky sp. zn. 3 Cz 15/81 ze dne 27.2.1981.

⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu Slovenskej socialistickej republiky sp. zn. 1 Cz 139/76 ze dne 26.1.1977.

⁸ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 3233/2008 ze dne 29.10.2008.

⁹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 30 Cdo 2817/2004 ze dne 15.12.2005 – dovolací soud zde opomněl skutečnost, že dědici se mohou o dědictví vypořádat dohodou i v rozporu se závětí, která byla v dědickém řízení všemi uznána za pravou a platnou, a na základě dědické dohody dokonce může zákonný dědic nabýt majetek, který má podle závěti vztahující se jen na část majetku zůstavitele připadnout závětnímu dědici, nebo naopak.

¹⁰ K tomu blíže například v článku Správce dědictví – persona grata či non grata?, Ad notam 2/2005.

¹¹ „Před přijetím od dědice hledí se na pozůstalost tak, jako kdyby dosud byla državou zemřelého.“ (§ 547 věta třetí občanského zákoníku občanského).

Časté vady exekutorských zápisů

Mgr. Václav Kuchař,
odbor dohledu Ministerstva spravedlnosti České republiky

Smyslem tohoto příspěvku je upozornit ty soudní exekutory, u nichž ještě neproběhla kontrola jejich úřadu, na opakující se nedostatky exekutorských zápisů sepsovaných podle § 78 exekučního řádu, které byly zjištěny při výkonu státního dohledu, a to zejména s ohledem na odpovědnost exekutora, potažmo státu za škodu způsobenou nedodržením postupu při sepsování exekutorského zápisu nebo nedodržením jeho nezbytných obsahových náležitostí.

Exekutorský zápis je veřejnou listinou. Je tedy nadán presumpcí správnosti a pravdivosti. Garantem této vyšší důkazní váhy ve srovnání se soukromoprávními listinami je soudní exekutor, který takový zápis sepsal. Nároky na odbornost, pečlivost a svědomitost jsou při sepsování veřejných listin výrazně vyšší.

Obvyklé vady exekutorských zápisů lze rozdělit do dvou skupin. První skupinu tvoří vady spočívající v absenci některé z povinných náležitostí zápisu. Druhou skupinou jsou potom vady spočívající ve skutečnosti, že zápis obsahuje něco, co není soudní exekutor oprávněn sepsat.

Pro první skupinu vad je nutné zdůraznit, že pouze exekutorský zápis, který obsahuje všechny předepsané náležitosti, je způsobilý být veřejnou listinou, případně exekučním titulem. Zásadně se nerozlišují podstatné a nepodstatné náležitosti exekutorského zápisu. Absence kterékoli obligatorní náležitosti způsobuje, že takový zápis není veřejnou listinou a není ani vykonatelný. Uvedené stanovisko zastává ve svém usnesení například Krajský soud v Hradci Králové, sp.zn. 23 Co 157/2003: „Exekutorský zápis není exekučním titulem, jestliže nemá formální náležitosti stanovené v § 79 odst. 1 a 2 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád (dále jen EŘ). Byť se jedná pouze o formální náležitosti, z dikce exekučního řádu (viz „exekutorský zápis musí obsahovat“) lze jednoznačně dovodit, že s takovými nedostatky veřejné listiny zákon spojuje její neplatnost.“ Vady exekutorského zápisu nezhojí ani skutečnost, že prvoinstanční soud na jeho základě vy-

dal usnesení o nařízení exekuce. Okresní soudy přistupují k exekutorským zápisům jako k veřejné listině ve smyslu § 134 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen OSŘ), tj. s předpokladem jejich pravdivosti. Existuje možnost, že usnesení o nařízení exekuce vydané na základě vadného exekutorského zápisu bude v odvolacím či dovolacím řízení zrušeno. Ve skutečnosti pak tedy pouze vzroste výše případné škody.

Taxativní výčty obligatorních náležitostí v § 79 a § 80 EŘ jsou dostatečně jasné a není účelné je opakovat (neodpustím si však poznámku, že v zápise nelze opomenout uvést jak sídlo exekutora tak i místo sepsání, i když jde v konkrétních případech často o místa totožná). Pozornost si zaslouží obsah některých těchto náležitostí. Zejména zda zápis splňuje požadavek určitosti a jednoznačnosti. Například oblíbený výraz „do zaplacení“ používaný v souvislosti s úrokem z prodlení či smluvní pokoutou není dostatečným určením doby plnění ve smyslu § 79 odst. 2 písm. e) EŘ. Požadavku zákona z hlediska doby plnění neodpovídá takové určení doby plnění úroků z prodlení a smluvní pokuty v exekutorském zápise, jež je vymezeno toliko počátečním dnem a stanoveno do zaplacení (kupříkladu „smluvní pokuta ve výši 0,15% denně z částky 52 689,80 Kč od 21. 10. 2004 do zaplacení“). Na tom nic nemění ani hodnocení, že z hlediska předmětu plnění tato formulace požadavku zákona odpovídá, neboť denní výši smluvní pokuty lze jednoznačně určit (viz usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3288/2006, ze dne 17.5.2007)*. V případě ručitelských závazků nutno mít na zřeteli, že určení doby splnění ručitele dané slovy „v případě nesplnění závazku dlužníka řádně a včas“ nelze považovat za dostatečně určitou a přesnou dobu plnění (k tomu srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3103/2005, ze dne 27. 7. 2006). Takové ujednání postrádá stanovení lhůty, ve které má plnit povinný jako ručitel.

Ověření totožnosti účastníků dle § 79 odst. 1 písm. e) EŘ někdy působí problém v souvislosti s otázkou platných úředních průkazů ve smyslu § 80 EŘ. Platný úřední průkaz není zákonem defi-

* Citované rozhodnutí bylo zveřejněno v Komorních listech (třetí číslo, červen 2010, 27. strana); poznámka redakce.

nován. Je však nepochybné, že musí jít o průkaz vydaný příslušným státním orgánem a opatřený fotografií držitele. Nelze tedy například ověřit totožnost na základě potvrzení o občanském průkazu, protože neobsahuje fotografii držitele. Využití řidičského průkazu k ověření totožnosti není možné podle komentáře k exekučnímu řádu (Kasíková, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, str. 329). Naproti tomu komentář k notářskému řádu považuje takové využití řidičského průkazu za možné (Petr Bílek, Roman Fiala, Miloslav Jindřich, Karel Wawerka. Notářský řád a řízení o dědictví. 4. vydání. C.H. Beck, 2010, str. 251).

Někdy může být problematické i zdánlivě jednoduché přeformulování zákonného požadavku. Například pokud dlužník „výslovně prohlašuje, že souhlasí, aby podle tohoto exekutorského zápisu byla nařízena exekuce“. Exekuční řád však v § 79 odst. 2 písm. f) požaduje „svolení k vykonatelnosti zápisu“. Nařízení exekuce je zjevně užší pojem než pojem vykonatelnost. S vydáním EŘ ztratily pojmy exekuce a výkon rozhodnutí synonymický charakter a nelze je volně zaměňovat.

Druhá skupina vad exekutorského zápisu je dána tím, co zápis obsahovat nesmí. Nelze akceptovat názor, že pokud si účastníci přejí mít určitou formulaci v textu zápisu, soudní exekutor jim vyhoví, aniž by se zabýval případným souladem takové formulace s právními předpisy. Jako garant kvality sepsaného zápisu je povinen na případný nesoulad účastníky upozornit. Upozornění by mělo být v textu zachyceno. Nelze tedy volně používat výrazy, které mají svou legální definici. Například úrok z prodlení je zákonem definován a nelze ho stanovit v jiné výši. Povaha ustanovení § 517 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen OZ) vylučuje, aby výše úroku z prodlení byla v občanskoprávních vztazích dohodnuta jinak, než stanoví právní předpis, který toto ustanovení provádí - viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 17.3.2005, sp. zn. 33 Odo 1117/2003. Vzhledem k dalšímu vývoji judikatury (rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Odo 873/2006 a sp. zn. 32 Cdo 509/2009) se výše uvedené omezení úroků z prodlení vztahuje i na obchodní vztahy a smlouvu o úvěru.

V případě, že soudní exekutor sepisuje zápis podle § 78 písm. a) EŘ o dohodě o vykonatelnosti, není oprávněn pojmout do zápisu vznik samotného závazkového právního vztahu. Nelze tedy sepsat zápis, ve kterém účastníci například uzavírají smlouvu o půjčce, smlouvu zástavní apod. Exekutor není oprávněn sepsat zápis o samotném úkonu, kterým závazek vzniká, pouze ve smyslu § 79 odst. 2 písm. c) EŘ popisuje skutečnosti, na nichž se pohledávka zakládá. Velmi často opakovaný text „... dlužník (povinný) uznává svůj dluh (závazek) co důvodu a výše... „je ještě problematictější, neboť jde o sepsání samotného úkonu a zároveň soudní exekutor není oprávněn, na rozdíl od notáře, se-

psat vykonatelný zápis o uznání dluhu. Uznání dluhu je jednostranný právní úkon nikoli dohoda. Nicméně z obsahu samotného zápisu obvykle vyplývá, že jde o zachycení dohody účastníků dle § 78 písm. a) EŘ. Zvláště problematický je takový text, pokud je soudní exekutor sepíše nejprve s povinným jako ofertu, ke které až následně přistupuje oprávněný svou akceptací formou pokračování zápisu. Do doby sepsání akceptace v pokračování zápisu tak existuje veřejná listina zachycující jednostranné uznání dluhu nesusouvisející s žádnou dohodou. Nic ovšem nebrání tomu, aby soudní exekutor ve smyslu § 79 odst. 2 písm. c) EŘ popsal v minulosti učiněný jednostranný úkon dlužníka v podobě uznání dluhu jako skutečnost, na níž se pohledávka nebo jiný nárok zakládá.

V rámci sepsování exekutorského zápisu není exekutor oprávněn posuzovat právní otázky a činit závěry, které náležejí výhradně soudu. Nelze tedy v rámci exekutorského zápisu o stavu nemovitosti a bytů podle § 77 EŘ konstatovat, že je splněna povinnost zajištění náhradního bytu, ubytování apod. Exekutor se musí omezit výhradně na popis prostor bez jakéhokoli hodnocení. Jaké jsou právní účinky zápisu, náležejí posoudit výhradně soudu, včetně posouzení, zda jsou naplněny zákonné charakteristiky náhradního bytu dle § 712 odst. 2 OZ.

V souvislosti se sepsováním exekutorských zápisů se vyskytují také další pochybení, která však nelze považovat za vadu samotného exekutorského zápisu. Jde například o skutečnost, že soudní exekutor v rozporu s ustanovením § 74 odst. 3 EŘ nesepisuje při pořizování exekutorských zápisů smlouvy o další činnosti. Přestože příslušná dohoda má ryze formální charakter a její nedodržení nezakládá neplatnost samotných exekutorských zápisů, EŘ tuto povinnost výslovně stanoví a stanoví i obligatorní písemnou formu pro její uzavření. Z pohledu zákonnosti postupu soudního exekutora je vždy nutné uzavřít smlouvu o poskytnutí právní pomoci dle výše uvedeného ustanovení.

Problémy se objevují také v rámci evidence exekutorských zápisů. Není přijatelná praxe exekutorského úřadu, kdy pořadové číslo exekutorského zápisu v rejstříku EZ je přiděleno již při nápadu věci. Pokud k realizaci následně nedojde, skutečnost, že k sepsání exekutorského zápisu vlastně nedošlo, pak soudní exekutor obvykle vyřeší poznámkou „nerealizováno“. Tato praxe přináší volná pořadová čísla veřejných listin a potenciálně umožňuje případnou manipulaci s nimi. Je nutné zdůraznit, že při vedení rejstříku EZ je možné přidělovat pořadové číslo exekutorského zápisu výhradně zápisům s účastníky skutečně sepsaným, nikoli zápisům pouze připravovaným. Je vyloučeno přidělovat pořadové číslo exekutorského zápisu dříve, nežli je tento skutečně sepsán za přítomnosti účastníků a jimi potvrzen - viz Příloha 4 kancelářského řádu. Nové znění přílohy od 11.6.2010 tento již dříve existující princip zvláště zdůraznilo.

Určitě má být na prvním místě ochrana oprávněných věřitelů

rozhovor s Mgr. Karolínou Peake

Mgr. Karolína Peake

Absolventka Právnické fakulty University Karlovy. Místopředsedkyně strany Věci veřejné. Od roku 2006 je členkou Zastupitelstva Městské části Prahy 1. Letošního roku byla zvolena poslankyní Parlamentu České republiky a zastává funkci předsedkyně Ústavně-právního výboru.

Vážená paní předsedkyně,

dovolte mi, abych Vám ještě jednou poděkovala za Vaši účast na mezinárodní konferenci soudních exekutorů, která se konala v říjnu tohoto roku, a zejména za Vaši aktivní podporu, jejímž výsledkem bylo převzetí záštity Ústavně právního výboru PSP ČR nad touto konferencí.

Nejen z tohoto Vašeho přístupu, ale i z dalších aktivit souvisejících s Vaší funkcí předsedkyně Ústavně právního výboru vnímáme, že jste velmi vstřícná k novým názorům, dokážete vyslechnout předkládané argumenty, aktivně přistupujete k legislativním plánům vlády, a to i v oblasti justice.

Co je v současné době Vaší pracovní prioritou?

Mám dlouhodobé a krátkodobé priority. K těm dlouhodobým a pro mne velmi zajímavým tématům, patří reforma organizace justice včetně zavedení soudcovské samosprávy. Neméně důležitá je pak prioritou zavedení protikorupčních opatření, na kterých se koalice domluvila v koaliční smlouvě a která nyní transformujeme do strategie vlády pro boj proti korupci. Jedná se o 57

legislativních opatření v oblasti justice, policie a veřejné správy. Čekají nás ale také změny Ústavy a na začátku příštího roku dohled nad vypracováním nového občanského zákoníku a zákona o obchodních společnostech. Doufám, že oba kodexy budou normami, které bez zvláštních změn vydrží desítky let. Z těch nejkonkrétnějších opatření se zajímám také o posílení postavení poškozeného trestným činem, zvláště pak majetkového charakteru. Stává se u nás, že občané, kteří přijdou trestným činem, například podvodu, o svůj majetek, nezískají ani po odsouzení daného činu zpět žádný majetek. Na restitutivní úlohu trestního práva se zapomíná u policie i soudů.

Klíčovým heslem současné doby je úspora financí, k jehož naplnění by měla směřovat i reforma justice představená ministrem spravedlnosti. Lze si jistě představit různé, v praxi dobře fungující projekty „odbřemenění justice“, které finanční úspory přinesou, justice se však kromě nedostatku peněz potýká s i nedostatkem kreditu. Napadá Vás nějaké řešení, jak obnovit důvěru veřejnosti v jednotlivé složky justice?

Důvěra se rychle ztrácí a velmi pomalu získává. Prioritně je ze složek justice nutné řešit situaci soudů. I soudci jsou lidé, a tak

můžou podléhat různým svodům. Dle mého názoru je důležité omezit vliv exekutivy na soudy a ponechat větší prostor samo-správě. Na druhou stranu je nutné omezit prostor pro nekalé chování, vytvořit takové podmínky, aby se soudci stávali opravdu kvalitní lidé. Na ministerstvu spravedlnosti pracuje skupina pro reformu justice, jejichž zasedání se snažím účastnit a ze které vycházejí dobré myšlenky. Někteří lidé mi ale v této skupině chybí, například předseda Nejvyššího správního soudu Josef Baxa.

Jedním z cílů zmiňované reformy justice je „zjednodušení exekucí, jakožto cesty k rychlému a efektivnímu soudnictví“. Měly by být zrušeny soudní výkony rozhodnutí, napříště by je měli provádět téměř výhradě soudní exekutoři, uvažuje se dokonce o tom, že bude zrušeno nařizování exekucí soudem, exekuce budou na základě návrhu oprávněného rovnou „prováděny“; přitom právě kredit soudních exekutorů není na příliš vysoké úrovni, ač se usilovně snažíme jej pozvednout. Doporučila byste v tomto směru soudním exekutorům či Exekutorské komoře jak postupovat, co změnit, zlepšit, aby se jejich dosavadní negativní vnímání posunulo k větší veřejné objektivitě?

Zatím se stavím zdrženlivě ke zrušení nařizování exekucí soudem. V kombinaci například s některými rozhodčími řízeními by to nemuselo být šťastné řešení. Co se týká zlepšení vnímání exekutorů ve společnosti, tak to chce asi také trochu času. Není to dlouho, co se změnilo vedení. Není to dlouho, co vstoupily v účinnost velké novelizace exekučního řádu. Širokou veřejností milovanou profesí asi nebudete nikdy. Respektovanými zastánci věřitelů doufám ano.

Současná úprava exekučního řízení je velmi formalistická, pro běžného občana naprosto nesrozumitelná; z toho pramení i množství nedůvodných stížností, jejichž příčinou je neznalost zákona a důsledkem pak frustrace z nedorozumění. Jste toho názoru, že v době všeobecné gramotnosti neznalost zákona neomlouvá, nebo je Vám bližší ochranná role státu vůči těm, kdo zákon ne vždy pochopí, rozsudek ne vždy respektují... Má podle Vás akcentovat ochrana těch slabých (např. dlužníků) nebo těch, co zákon neporušují (např. věřitelů)?

Určitě má být na prvním místě ochrana oprávněných věřitelů, což ale neznamená likvidaci dlužníka nad nutný rámec. „Neznalost zákona neomlouvá“ platí, ale musí jít ruku v ruce se srozumitelností zákonů. Musí být ta znalost vůbec možná. Nikdo neočekává, že bude každý občan znát do podrobnosti každý zákon. Zákony musí hlavně odpovídat obecným představám lidí, co je právem a co ne. Jako demokratický právní stát však existujeme pouhých dvacet let a během těch dvaceti let se všechny stěžejní zákony neustále mnohokrát novelizovali. Budeme se v tomto volebním období snažit o takové normy, které budou dlouhodobé,

aby se mohly ve společnosti vžit. Abychom zajistili do budoucna právní jistotu pro občany v ČR.

Stěžejní normou, která by měla být v tomto volebním období přijata, je nový občanský zákoník. Je podle Vás způsobily stát se obecně přijatelnou normou srozumitelnou pro všechny občany? A je vůbec potřeba, aby byl srozumitelný občanům? Nepostačí, bude-li přijat odbornou právníkou veřejností? Co vlastně podle Vás ovlivní kvalitu právního předpisu?

Já sama se zasazuji o dostatečnou délku legisvakance, aby zde byla možnost se nejdříve důkladně se změnami seznámit. Na občanském zákoníku se pracuje již 9 let a stále ještě probíhají diskuze o konkrétních ustanoveních. Asi málokdy se nějaký právní předpis takto důkladně připravoval. V rámci mého výboru budu prosazovat, aby byl normou srozumitelnou široké veřejnosti. Věřím tomu, že to bude dobrý předpis, který vydrží mnoho let a nahradí dosavadní a nespočetněkrát novelizovaný občanský zákoník z roku 1964.

Musí být velmi zajímavé být u toho, když se tvoří zákony, mít tu možnost tento proces ovlivnit. Máte nějaké zkušenosti s legislativním procesem v zahraničí? Máte na mysli nějaký vzor, kde tvorba zákonů probíhá systematicky, bez přílepků... Nebo je to víceméně všude stejné?

Já se snažím ovlivňovat proces tvorby zákona, pokud možno předtím, než se stane sněmovním tiskem. Řekla bych, že záleží na konkrétní politické kultuře a na lidech, které jí prezentují. Nechala jsem si dělat komparaci jednacích řádů parlamentů evropských zemí. Z ní vyplývá, že v naší sněmovně mají jednotliví poslanci až příliš širokou možnost mezi jednotlivými čteními zasahovat do znění návrhu a činí tak navíc dosti nesrozumitelně. Také proto chystáme novelu zákona o jednacím řádu sněmovny.

Máte zkušenosti s komunální politikou, nyní zastáváte významnou funkci v Poslanecké sněmovně, je vidět, že Vás veřejná služba baví. Je nějaké právnícké odvětví, kterému byste se ráda věnovala v případě, že by Vás politika v budoucnu eventuálně přestala bavit?

Popravdě řečeno nevím. Právo mne zajímá v různých formách a už jsem si ověřila, že jedna věc jsou plány a druhá věc pak nejrůznější životní náhody, které vás nasměrují samy. Možná, že až mne přestane bavit velká politika, vrátím se k té komunální. Považuji ji za přátelštější ženám. A do té doby budu bojovat za to, aby se stejně přátelskou ženám stala sněmovna.

Děkuji za rozhovor.
JUDr. Jana Tvrdková

Co nám chybí?

JUDr. Petr Bílek,
notář pro Prahu-západ

Příznivce této rubriky chci předem uklidnit, neboť následující pokus o prolomení hegemonie obvyklých fejetonistů – kolegů Šešiny a Wawerky je z mé strany ojedinělý. Doufám proto, že redakční rada alespoň ze slušnosti k autorovi historicky 1. fejetonu v našem časopise tento provokativní moralismus otiskne (a nezkrátí)*.

Asi znáte zvláštní stav jisté fascinace, když zjistíte, že téma, které se Vám pravidelně honí v hlavě nebo se tam alespoň čas od času vrací, má někdo na tolik zvládnuté, že o tom vydá knihu. Ta je pak pro správně naladěného čtenáře zdrojem mentálního opojení, o které se ve své euforii nutně chce podělit. Domnívá se, že obdobně to zapůsobí i na ostatní, což je samozřejmě nesmysl. Dostal jsem se do této pozice a pro svůj vnitřní klid musím tuto myšlenkovou misií podstoupit bez ohledu na výsledek. Ale k věci.

V jednom malém knihkupectví na náměstí v Telči jsem zcela intuitivně sáhl do regálu po knize Thomase Hyllanda Eriksena „Syndrom velkého vlka“ s podtitulem „Hledání štěstí ve společnosti nadbytku“. Byl to zážitek, již zmíněné myšlenkové „dělá vue“ a pod jeho dojmem jsem si pořídil druhou dostupnou knihu téhož autora „Tyranie okamžiku“ se stejným výsledným dojmem. Pro materialisticky naladěné skeptiky dodávám, že autor není vyškolen v indických ašrámech, ale je profesorem sociální antropologie na univerzitě v Oslu a evidentně zaslouženě.

Jsou to velmi čtivě psané odborné eseje o paradoxech dnešní doby hledající a nacházející odpovědi k tématům dopadů informační společnosti na náš život, nesmyslnosti modelu permanentního růstu, zrychlování života a zahlcování informacemi, nedostatku tzv. pomalého času a dalším otázkám, které na nás každodenně doléhají. Lze to shrnout tak, že autor se zabývá skutečnou kvalitou života, tzv. „globální střední třídy“ (tj. zejména obyvatel euroatlantického prostoru) v dnešní ideově vyprázdněné době, která svým nastavením v podstatě potlačuje myšlení

lidí. Odpovědi jsou složité a jejich krácení by bylo jen pro dnešní dobu příznačným zjednodušením v zájmu úspory času čtenáře. Vybral jsem jen dva z paradoxů dnešní doby, které autor rozebírá a pokusím se je stručně parafrázovat.

Prvním paradoxem vyplývajícím z dlouhodobých průzkumů světových univerzit a institucí je skutečnost, že dosáhne-li společnost takové míry vývoje, kdy je schopna uspokojit základní životní potřeby lidí (neumírá se hladu či na banální nemoci), úroveň HDP či různých spotřebních košů vůbec nekorresponduje se subjektivním pocitem spokojenosti. Příamá úměra zde neplatí, spíše naopak. Současná ekonomická úroveň, kdy jsme schopni bezprostředně či v relativně krátkém čase realizovat svá přání něco změnit v rámci obvyklého materiálního standardu, vede v podstatě k jejich neuspokojitelnosti. Časové období pro očekávání změny (těšení se) či na její zažití je minimální, takže nastane-li, v podstatě jí moc nevnímáme. Proto chceme další a další. Výsledkem je následující hodnocení spokojenosti: „Není to špatné, ale až..., tak to teprve bude ono“, které vede k trvalému pocitu, že nám něco chybí a že to, co nám chybí se dá koupit. Ale abychom na to měli, tak musíme více pracovat a abychom mohli svou práci prodat, tak ostatní musí více spotřebovávat. A znovu a znovu. Dál ten kolotoč není třeba rozvádět, jen je třeba podotknout, že to, co nám chybí není za peníze, jsou to myšlenky o směřování a smyslu, ať už obecné či konkrétní. Není se co divit, že podle citovaných průzkumů jsou se svým životem více spokojeni obyvatelé Mexika než USA, Seychel než Norska a podobně. Mají prostě na sebe i pro sebe více času a nejsou tak jako my zaujati penězi a symboly moci.

Druhým paradoxem je nechtěný efekt rozvoje informačních technologií, které sice původně měly šetřit čas, ale ve výsledku způsobily, že času je méně. Dostupnost informací jakéhokoliv druhu a v jakémkoliv množství nevede k lepší orientaci lidí, ale ke zmatenosti a roztěkanosti. Vývoj technické úrovně sdělování informací je rovněž v nepřímé úměře ke kvalitě sdělovaného (např.

* Fejeton byl zveřejněn v časopise Ad Notam 5/2010 vydávaném Notářskou komorou ČR (poznámka redakce).

digitalizace TV - obraz je sice lepší, ale o obsahu se to rozhodně říci nedá). Rychlost elektronické komunikace vede k tomu, že lidé už si vyměňují pouze data či informace v řádech několika vět, nikoliv myšlenky, na to není čas. Totální změnu žebříčku hodnot v informační společnosti T.H. Eriksen vyjadřuje tak, že oproti minulé době (cca do 90. let), kdy míra vzdělanosti byla založena na míře schopnosti informace získávat a absorbovat, dnes je to zcela naopak. V informační společnosti je míra vzdělanosti dána mírou schopnosti informace selektovat či ignorovat.

Čtenář, který dočetl až sem, si nutně musí myslet, že je něco špatně, že buď já nebo on si spletl časopis. Nespletl. Snad to nebude velký „oslí můstek“, ale skutečně si myslím, že výše uvedené se týká i naší malé profesní komunity. Zdá se mi, že i tady chybí určité mentální ukotvení, určité srozumění s podstatou naší profese a vším, co k ní náleží. I my, jak na úrovni praktikující tak i na úrovni „řídící“, řešíme donekonečna otázky IT, rozpočtů svých i samosprávních, dlouhodobě převažují jen akutní úkoly typu – co, kdy, za kolik a podobně. Podstata v době, kdy naše perspektiva je trochu rozkolísaná, se moc neřeší. Ale to samozřejmě nejde řešit ani nařídít shora. Jasno ve svých hlavách musí mít především každý, kdo se naší profesí živí. Proto je dobře, že se zase začíná mluvit o principiálních otázkách.

Je třeba si uvědomit, že žádná společenská skupina v době globalizace a bezbřehého liberalismu, nemá šanci přežít bez určité vnitřní síly. Ta se však nezíská pouhým vytvářením podmínek pro zvyšování výkonu a rychlou výměnu dat a informací. Je třeba též mít prostor pro myšlení v širším slova smyslu. I v profesní oblasti je třeba „pomalého času“, kdy akce nestíhá akci, neboť v „rychlém čase“ myšlenky nepřicházejí (i to je možná důvod, proč nám některé věci leží na stole déle, než je objektivně třeba).

Proto bych pro vedení časopisu (při vší úctě k jejich práci) měl provokativní návrh, jak vytvořit potřebný prostor a jak nás ušetřit nezbytné selekce v další záplavě informací např. o znepokojivých a rozporuplných judikátech, o rozboru novel novel či o reportážích z kongresu filipínských notářů. Navrhuji jedno číslo vytisknout s netradičním obsahem. Stačilo by třeba jen deset stran a na každé položit písmem velikosti 30 jedinou otázku, např.:

- » Je Tvůj vklad ve prospěch naší profese i ve prospěch naší profesní komunity úměrný Tvému profitu?
- » Má Tvá práce pro Tebe i jiný smysl než ekonomický?
- » Chováš se tak, aby tato profese přežila rok 2020?
- » Uvědomuješ si, že svou prací ovlivňuješ nejen majetkové vztahy?
- » Zajímá Tě, s jakými pocity Tvoji klienti odchází?
- » Chodí Tvoji zaměstnanci do práce rádi?

A podobně. Byl by to test ochoty zamyslet se nad podstatou, nad tím, že základem stability a tedy i síly je rovnováha mezi tím co dávám a tím co beru. Bude-li to v rovnovážném stavu, není třeba se o naší perspektivu bát, protože budeme vnitřně silní. Pokud by většina čtenářů toto číslo hned po jeho otevření nevyhodila, bylo by to dobré znamení. Ale i opačně.

Čtenáře prosím, aby tuto provokaci chápali jako pokus o nastolení určitého třetího rozměru dnešní ploché doby, kdy většinu světa vládnu lidem volení účetní a tedy řeší se jen to, co je spočitatelné.

Jde mi o to, aby následující citace T. H. Eriksena : „Máme vše, ale to je vše, co máme“, zůstala jen skvělým bonmotem.

Bylo, nebylo, aneb také jsem byl exekutorem

JUDr. Arnošt Hofman,
soudní exekutor Exekutorského úřadu Pardubice

Bylo, nebylo, stalo se, nestalo se, za sedmero horami, sedmero řekami a vícero soudy různých stupňů... Poslyšte abstraktní příběh jednoho konkrétního (nebo obráceně?) exekutora:

Dávno, dávno již tomu, co jsem z nerozváznosti, nikoliv mladické, do rukou ministra Bureše složil exekutorský slib. Nerozváznost spočívala spíše naopak v nepřesvědčivém a nesebekritickém posouzení toho, co mne na stará kolena čeká. Nicméně prokoušal jsem se všemi prvotními úskalími profesního života exekutora, s rezervou i rezervovaností jsem bral všechny smysluplné, i groteskní judikáty soudů všech druhů i stupňů a přežil jsem i veškeré sankční, střední i střešní novely, s důstojností sobě vlastní jsem přežil i oslavu 5. výročí našeho založení. Bez větší úhony, vlastně jen s notnou ztrátou času, jsem „ustál“ všechny stížnosti a trestní oznámení, odolal jsem všem nástrahám exekutorolačných policajtů a státních zástupců. Postupně se mi podařilo vytvořit úřad – řečeno automobilovou hantýrkou – nižší střední třídy (10-25 zaměstnanců, 1000 až 4000 ročního nápadu věcí, 5 osobních a užitkových aut). Pravda – v rozporu s názorem některých závistivých advokátů, ale i soudců – včetně ústavních – jsem se nestal milionářem, miliardářem už vůbec ne. Nicméně na slušné živobytí to stačilo a něco zbylo i na nezbytné úspory na vylepšení životního standardu pro důchod.

A tak – nečekaje na oslavu 10.výročí – jsem se jednoho dne oddal k vytvoření a odeslání abdikačního dopisu a těšil se na ten krásný čas, kdy budu moci své volné chvíle trávit jak se mi zachce, zapomenout na to, kdy je sobota, pondělí či neděle, a jak se vůbec dny v týdnu či měsíci jmenují, či jak se podle kalendáře řadí, jít se švagrem na ryby, s oddanou a milovanou ženou jednou či dvakrát ročně vyrazit do lázní či jinam za hranice všedních dnů, a to bez strachu, že mne v nepřítomnosti zaměstnanci přivedou až za hranice trestní odpovědnosti.

Kýžený okamžik měl nastat dnem doručení rozhodnutí paní ministryně o mém odvolání. Leč chyba lávky....

Už před tím jsem pomalu začal postupovat, jak mi exekuční řád káže a ke dni mého skutečného odvolání jsem byl téměř hotov, neboť mým zástupcem byl u mne zaměstnaný kandidát, kterého jsem léta a měsíce cvičil i hýčkal a také jsem věděl, že se chce po mém odchodu přihlásit do výběrového řízení na obsazení mnou uvolněného úřadu. Ale ouha – nevděčník byl první, kdo mne upozornil na to, že když už nejsem exekutorem, není on mým zaměstnancem a tudíž ani zástupcem. Poté, co marně hledal azyl u ostatních kolegů exekutorů, se nakonec rozhodl pro jiné působiště a spolu s ním odešli i všichni (bývalí) zaměstnanci. Někteří do fronty na Úřad práce, jiní kamkoliv jinam. A to jsem ještě mohl být rád, že se na mně nevrhly všechny ty instituce, vůči nimž mám nejednu povinnost z titulu jejich pracovního poměru (berňák, sociálka, zdravotní pojišťovny). Další jejich zaměstnávání by snad bylo možné, kdybych si například opatřil živnostenský list. To se mi ovšem nepodařilo, protože živnostenský úřad odmítl uznat, že záhonek afrikánů (aksamitníků) kolem úřední budovy je důvodem k vydání živnostenského listu v oboru zahradník či florista. Ani chov služebního psa nebyl dostatečným důvodem k mé registraci jakožto soukromého zemědělce.

Daleko horší situace však nastala stran toho podstatného. V úřadu mi zůstalo několik tisíc neskončených spisů. Některé se mi podařilo odbýt, jak zákon předepisuje – pomíjím, že to bylo na úkor mého důchodcovského volna a na náklady z uspořených prostředků a z důchodu. Pomíjím i to, že jsem s těmito spisy za pomoci své oddané manželky pracoval, ač jsem k tomu vlastně již jako neexekutor nebyl oprávněn, ale nemohu pominout to, že takovýchto spisů mám i po několika dlouhých měsících (teď již letech), ve své péči kvalifikovaného důchodce ještě 116 kusů, že je nikdo nechce a že v rámci své bdělé kontrolní pravomoci mne soudy častují pohrůzkami pořádkové pokuty, jestliže je neodvezu na jimi určené místo, či jestliže nebudu o ně předepsaným způsobem pečovat.

Ono se totiž stalo to, že mnou vychovaný kandidát a zástupce se sice přihlásil do výběrového řízení na obsazení „mého“ místa, ale to bylo vypsáno s notným zpožděním. Navíc – dotčený byl před výběrovou komisí jedním z nejlepších, ale nakonec byl jmenován jakýsi advokát z Prahy, který jevil pramalý zájem o pravé nástupnictví. Zaměstnanec si přivedl vlastní a materiální základnu si vytvořil takřkajíc „na zelené louce“. O zbylé spisy jeví rovněž pramalý zájem. Především trvá na tom, že já jsem si už „nahrabal“, on že začíná a nemá tudíž prostředky na to, aby si pro spisy přijel a odvezl je.

Vždycky mne fascinovala partička „policejních“ důchodců. Mají své „seřadiště“ před lékárnou a střídavě si povídají o nemocech, lécích, bývalé službě a o fotbale či hokeji. S postupujícím věkem nabývá na rozsahu i na vážnosti zejména první téma. Protože jsem mezi nimi měl několik přátel, těšil jsem se na to, že se k nim přidám. Nepřidám. Jednak postupně umírají, ale také proto, že nemám čas. I tohle povídání musím zkrátit. Jedu na trh, kde budu k prodeji nabízet zachovalou a úplnou Sbírkou zákonů (levně), k tomu jako přívažek několik metrických centů jiné literatury zdarma. Počítače a jinou kancelářskou techniku musím zbavit citlivých osobních údajů a odvézt je na skládku jako nebezpečný

odpad. Ještě že tam mám známého důchodce, který slíbil, že je ode mne převezme za flašku. Víím, že je nenáročný, takže mu krabicové víno, nebo Tuzemák z Božkova bude stačit. Cestou se musím zastavit v autobazaru a zjistit, jak pokročil prodej mého ne zcela ojetého autoparku osobních a užitkových aut a také podat inzerát na levný prodej nemovitosti vhodné k podnikání, po úpravě i k bydlení. Ještě že mi důchod chodí na účet a nemusím pro něj na poštu. Také musím v jízdním řádu nalézt spojení na druhý konec republiky, abych splnil pokyn nejmenovaného soudu k předložení jednoho ze spisů ke kontrole pod hrozbou uložení pořádkové pokuty až do výše 50 000,00 Kč. Já důchodci – ti se mají. Zejména ti „exekutorští“.

Bylo, nebylo... Začalo to jako pohádka, bude to také jako pohádka končit? Pohádky přece vždycky mívají dobrý konec a dobro vítězí nad zlem, chytrost nad hloupostí.

Podle vyprávění ne zcela virtuálního exekutora – důchodce sepsal.

JUDr. Arnošt Hofman,
zatím ještě exekutor a člen Prezidia EK.

Pohled z druhé strany

Martin Kovalčík,
mediální koordinátor Programů sociální integrace společnosti Člověk v tísni

Programy sociální integrace neziskové společnosti Člověk v tísni fungují přes deset let*. V roce 2009 tvořilo jeho tým okolo 130 zaměstnanců, kteří působí ve více než šedesáti městech a obcích po celé České republice. Mezi hlavní problémy, které musí se svými klienty řešit, patří předlužení a následná neschopnost splácet své závazky, která často končí až exekucí.

Dlouhodobý život v sociálním vyloučení s sebou přináší mnohá specifika, která jsou pro člověka, který se v této situaci nikdy neocítl, jen velmi těžko pochopitelná. „Každodenní starosti tyto

lidi postupně vedou k řešení pouze krátkodobých cílů, protože dlouhodobá perspektiva pro ně prostě neexistuje. Jejich život často probíhá ze dne na den,“ popisuje Petra Klingerová, výkonná manažerka Programů sociální integrace.

I zde je potřeba hledat příčinu toho, proč se tolik lidí žijících v sociálním vyloučení setkává s exekutory. Mezi dalšími důvody můžeme zařadit i nízkou finanční gramotnost, které stále více využívají podnikavci, kteří půjčují právě pouze těm, kterým by již nikdo nepůjčil. Ručení pro ně není tak důležité, jejich zbraní jsou nesrozumitelné smluvní podmínky, neprůhledné rozhodčí řízení, které dlužníka například i po jednodenním zpoždění se splátkou uvrhne do kolotoče pokut a penále, ze které se už nemá šanci dostat. A tak následuje exekuce.

* Seznam kontaktů poboček Programů sociální integrace je k nalezení na webu www.integracniprogramy.cz.

Predátoři a jejich oběti

Činnost těchto společností zkoumají analytici programů sociální integrace v rámci projektu Predátorského úvěrování. Porovnáním smluvních podmínek velkých hráčů na trhu nebankovních půjček, kteří však patří mezi ty nejtransparentnější, byl vytvořen instrument Predátorského indexu, který je schopen porovnávat půjčky nejen podle výše úroku, ale i podle kvality smluvních podmínek. Důvodem k těmto analýzám byly právě zkušenosti z terénu, které ukázaly, že mnoho „podnikatelů“ využívá složité situace klientů, jejich pocitů frustrace či nízké finanční gramotnosti a snaží se je, s vidinou vlastního zisku, vlákat do ještě většího zadlužení.

Z praxe pracovníků Programů sociální integrace však vyplývají i další bariéry, které brání lidem, kteří se ocitli v dluhové spirále v nápravě věci. A některé tyto bariéry se týkají i činnosti exekutorů. „Naší prací je přesvědčit klienty, že pouze vypořádání svých závazků je cestou, kterou se musí vydat. Bohužel však často narážíme na nepřekonatelné překážky, které místo spravedlivého vyrovnání vztahu věřitel – dlužník připomínají spíš snahu o definitivní likvidaci člověka. Možná to zní tvrdě, ale například nesloučení jednotlivých exekucí do jedné může člověka ohroženého sociálním vyloučením definitivně zlomit,“ říká terénní sociální pracovníce Pavlína Dutá ze středočeské pobočky.

Prací terénních pracovníků je mimo jiné právě snaha o zprostředkování kontaktu mezi klientem a věřitelem, který vyústí ve společné řešení problému. Ve své podstatě dělají (a to se týká i jiných neziskových organizací) zadarmo to, co za peníze tzv. oddlužovací agentury. V rámci dluhového poradenství doprovází klienty na jednání či jim pomáhají s administrativou. Právě pracovníci neziskových organizací se tak stávají užitečnými prostředníky, na které se může obrátit nejen klient, ale i instituce, která s klientem pracuje. Mnohdy jsou právě tito lidé užitečným nástrojem, který pomůže odbourat zbytečné komunikační bariéry, které brání k nalezení adekvátního řešení pro obě stany.

Trest musí být přiměřený prohřešku

Výjimkou bohužel nejsou situace, kdy je exekuce u klienta nařízena za několik jízd na černo. Hodnota „spáchaného činu“ je několik desítek korun. Pokuta za černou jízdu, kterou klient nezaplatí, v řádu stovek korun. V některých případech se však klient ani nedozví, že věřitel jej žaluje o zaplacení takto malé pohledávky, a to například z tak banálního důvodu jako je neexistence poštovních schránek v domech, které spadají do kolony sociálně vyloučená lokalita. Pak následuje exekuce. Exekutor jednotlivé položky nesloučí, takže ve finále zaplatí už takhle ne-

majetný člověk, desetitisícové částky, z nichž absolutně největší část netvoří samotná pokuta (tedy spravedlivý trest za hříšnickovo pochybení), ale náklady exekuce.

„Je samozřejmě v pořádku, a to říkáme i našim klientům, že jezdit na černo se nemá a člověk, který tak činí, musí uznat svou chybu a zaplatit pokutu. Na druhou stranu, co když člověk na jízdné prostě nemá a musí se dostat na úřad či do práce. Pak bohužel tuto variantu zvolí. I díky znalosti jednotlivých lidských osudů vnímáme jako nepřijatelné, aby odměna za administrativní úkon způsobila definitivní zadupání člověka do propadliště sociálního vyloučení,“ dodává Dutá.

Sociální vyloučení se přitom netýká pouze lidí, kteří žijí v místech jako je litvínovský Janov či ústecké Předlice. Jsou jím ohroženy i další skupiny ve společnosti – senioři, mladí lidé opouštějící dětské domovy, osamělé matky. A tento problém se v České republice stále stupňuje. Podle vládních dokumentů stálo neřešení problémů sociálně vyloučených lokalit v roce 2008 zhruba 16 miliard korun. A tato částka se má rok od roku zvyšovat. Kromě etického pohledu na věc je i toto je jeden z důvodů, proč je potřeba odbourávat překážky bránící sociálnímu začleňování. Doplácíme na něj totiž všichni.

Přehled rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR v exekučních věcech a ve věcech projednání dědictví

Mgr. Klára Svobodová,

exekutorská koncipientka JUDr. Ingrid Švecové, Exekutorský úřad Praha 3

Opět se vrací rubrika judikatura, která přináší přehled nové judikatury Nejvyššího soudu České republiky týkající se exekučních věcí. V druhé části rubrika navazuje na zveřejněné články týkající se střetu exekučního a dědického řízení.

I. Judikatura v exekučních věcech

1. Náklady exekuce uspokojované v rozvrhu

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.5.2010, sp. zn. 20 Cdo 362/2009

Nejvyšší soud i Ústavní soud již také ve svých dřívějších rozhodnutích uzavřel, že exekuční řízení uskutečňované na základě usnesení soudu o nařízení exekuce vydaného před účinností zákona č. 347/2007 Sb. je třeba posoudit podle e.ř. ve znění účinném do 31.12.2007. Protože se o takový případ v souzené věci jedná, je třeba odkázat na stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu k výkladu e.ř. (účinného do 31.12.2007), ze dne 15.2.2006, sp. zn. Cpjn 200/2005. **Nejvyšší soud v jeho bodě XVIII. zaujal názor, že pohledávka exekutora na náhradu nákladů exekuce se při exekuci prodejem nemovitostí uspokojí v rozvrhu rozdělované podstaty ve „třetí“ skupině (§ 337c odst. 1 písm. c/ o.s.ř.).**

2. Námitka nesprávného doručení a povolení odkladu exekuce

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.6.2010, sp. zn. 20 Cdo 3416/2009

Nejvyšší soud již opakovaně ve své rozhodovací činnosti zdůraznil, že okolnosti významné pro závěr, že je podkladové rozhodnutí vykonatelné (případně nikoliv), zjišťuje soud i v případě, že je opatřeno tzv. doložkou vykonatelnosti, resp. je-li vykonatelnost rozhodnutí potvrzena přímo na návrhu na nařízení exekuce (§ 38 odst. 2 e.ř., § 261 odst. 2, 3 o.s.ř.), jestliže její správnost je účastníkem zpochybněna. Vyvstanou-li pochybnosti o tom, zda se exekuční titul stal vykonatelným, zejména zda byl řádně doru-

čen povinnému, je soud oprávněn (a povinen) provést potřebná zjištění.

Obecně též platí, že bylo-li proti podkladovému rozhodnutí podáno odvolání, pak do okamžiku, než je rozhodnuto o jeho odmítnutí nebo o odvolání rozhodnuto tak, že je zřejmé, že je naopak odvolací soud pokládal za včasné (kupříkladu projednal-li odvolání a rozhodl-li o něm věcně podle § 219 až § 221 o.s.ř.), panuje stav nejistoty, zda suspenzivní účinky odvolání skutečně nastaly. Soud výkonu rozhodnutí proto musí vždy postavit najisto, zda k výkonu předložené rozhodnutí je vykonatelné. Okolnost, že proti němu bylo podáno odvolání, tuto jistotu tedy neposkytuje; k tomu je buď potřebné vyčkat rozhodnutí o tomto odvolání, anebo otázku, zda bylo podáno včas, musí soud výkonu rozhodnutí posoudit sám. Samozřejmým východiskem je, jak bylo výše uvedeno, potvrzení o vykonatelnosti titulu podle § 261 odst. 2 o.s.ř., § 41 e.ř.

V odůvodnění tohoto rozhodnutí odvolací soud poukázal na to, že z listin založených na čl. 50 až 54 spisu, které byly opatřeny ze spisu nalézacího, vyplývají okolnosti, z nichž lze dovodit, že povinný se v době, kdy mu byl doručován exekuční titul, v místě doručování nezdržoval, a že tak podmínka odkladu provedení exekuce ve smyslu § 266 odst. 2 o.s.ř. byla naplněna; **důkazy provedené v nalézacím řízení totiž podporují „důvodné pochybnosti o účinnosti doručení exekučního titulu“, a tedy že může existovat důvod pro zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. a) o.s.ř.**

3. Exekuce vyklizením bytu a zajištění bytové náhrady

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.6.2010, sp. zn. 20 Cdo 3691/2008

Podle § 73 e.ř. (a § 343 odst. 1 o.s.ř.), ukládá-li rozhodnutí, jehož výkon se navrhuje, aby povinný vyklidil byt nebo místnost, za které je nutno zajistit přiměřený náhradní byt, náhradní byt, náhradní ubytování nebo přístřeší, soud nařídí výkon rozhodnutí jen tehdy, jestliže bude prokázáno, že povinnému je zajištěna

taková bytová náhrada, jaká byla určena ve vykonávaném rozhodnutí nebo že povinnému je zajištěno přístřeší, stanoví-li vykonávané rozhodnutí, že mu při vyklizení bytu náleží přístřeší. Podle odstavce 2 těchto ustanovení zajištění bytové náhrady je povinen prokázat oprávněný.

Byt se vyznačuje znaky rozlohy, kvality a vybavenosti. Ustanovení § 712 odst. 2 věty první ObčZ obsahuje požadavek, aby každý náhradní byt svou velikostí a vybavením zajišťoval lidsky důstojné ubytování nájemce a členů jeho domácnosti. Pro přiměřený náhradní byt je vyžadován další znak, kterým je zásadní rovnocennost s bytem vyklizovaným, posuzovaná podle místních podmínek (srov. § 712 odst. 2 větu druhou ObčZ). Jak soudní praxe ze srovnání zákonného vymezení přiměřeného náhradního bytu a náhradního bytu nikoli přiměřeného dovodila, **přiměřeným náhradním bytem nemůže být byt s podstatně nižší podlahovou plochou, nebo s podstatně menším počtem obytných místností než má vyklizovaný byt**; současně však bylo dovozeno, že se zřetelem k místním podmínkám v dané obci na absolutní srovnatelnosti výměry podlahové plochy, počtu obytných místností, vybavení a kvality trvat nelze. Pojmy „zásadní rovnocennost“ a „místní podmínky“ jsou vykládány v tom smyslu, že kladou na pronajímatele **požadavek vyvinout úsilí, jež lze od něj rozumně vyžadovat, aby zajistil byt, který se podle místních podmínek nejvíce blíží bytu vyklizovanému.**

Činí-li ustanovení § 343 odst. 1 o.s.ř. (zde ve spojení s ustanovením § 712 odst. 2 ObčZ) podmínkou nařízení výkonu rozhodnutí zajištění náhradního bytu (v daném případě přiměřeného), jde - co do právní konstrukce - o právní normu s relativně neurčitě formulovaným předpokladem; vyložit pojem „přiměřeného náhradního bytu“ pak znamená vymezit - demonstrativním výčtem obecných kritérií nebo určením jejich neuzavřené množiny - ta (kritéria), s jejichž pomocí se lze k takovému pojmu přiblížit. Takto podaný výklad (a potažmo i právní posouzení věci) lze tedy mít za nesprávný jen tehdy, lze-li učinit spolehlivý závěr, že vymezení pojmu, k němuž soud v konkrétní věci dospěl, z objektivních hledisek (logických nebo věcných) nemůže obstát. Tak je tomu např. tehdy, jestliže vymezená kritéria definovaný pojem ve skutečnosti nepředjímá (jsou mu irelevantní nebo dokonce s ním obsahově či účelem nesouladná) nebo jsou-li vymezená kritéria ve svém souhrnu neúplná (jiná, rovněž relevantní, byla opomenuta).

Jestliže totiž oprávněná v době po právní moci exekučního titulu, resp. po skončení nájmu povinných ve stávajícím bytě, vyvinula maximální úsilí, jež lze od ní rozumně vyžadovat, aby povinným zajistila přiměřený náhradní byt, který se podle místních podmínek a podle všech v zákoně uvedených parametrů nejvíce blíží vyklizovanému bytu, přičemž v současné době nemá objektivně možnost zajistit povinným v Opavě byt, který by z hlediska jeho

umístění v domě zcela vyhovoval požadavkům ustanovení § 712 odst. 2 věty druhé ObčZ, **lze za přiměřený náhradní byt považovat i takový byt v témže městě, jenž tyto požadavky z hlediska jeho kvality nesplňuje, avšak podle podmínek v daném městě se jim co nejvíce blíží, čemuž nabízený byt vyhovuje.**

V souladu s citovanou judikaturou Nejvyššího soudu a Ústavního soudu tudíž nelze za rozhodující pro právní posouzení dané věci považovat (jen) zjištěnou skutečnost, že oprávněnou zajištěný byt pro povinné se nachází v suterénu domu. Nesprávný je rovněž jeho názor, že vzhledem k umístění oken bytu těsně nad úroveň chodníku „lze přepokládat možné hygienické a zdravotní důsledky“, neboť z kolaudačního rozhodnutí ze dne 4.6.2007 bylo zjištěno, že jím bylo povoleno užívání stavby, a to části 1. podzemního podlaží objektu bydlení po provedených stavebních úpravách v domě v O., přičemž stavba obsahuje bytovou jednotku o kuchyni a dvou pokojích s příslušenstvím, chodbu, vstup a zádveř, a nejedná se tudíž o byt zdravotně závadný. Přisvědčit lze rovněž námitce dovolatelky, že ustanovení § 712 odst. 2 věta druhá ObčZ značně omezuje výkon jejího vlastnického práva k nemovitosti, v níž se vyklizovaný byt nachází, a to již od roku 2004, kdy exekuční titul nabyl právní moci.

4. Exekuce a řízení ve věcech péče o nezletilé

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.6.2010, sp. zn. 20 Cdo 1064/2008

Pokud však jde o právo rodiče na informaci o dítěti, to není obsahem (prvkem) vztahu mezi rodičem a dítětem, nýbrž vztahu mezi rodiči navzájem. Ze znění celého ustanovení § 26 odst. 4 zákona o rodině a ostatně i z logiky věci nelze dovodit závěr jiný, než že právu druhého rodiče na informaci o dítěti odpovídá povinnost rodiče, jemuž bylo dítě svěřeno do výchovy, tyto informace poskytnout. Z uvedeného pak plyne, že k vynucení splnění informační povinnosti nelze postupovat podle ustanovení § 272 a násl. o.s.ř. vztahujících se k úpravě výchovy nezletilých dětí a styku rodičů s nimi. Je-li tomu tak, pak ovšem neobstojí závěr (odůvodněný poukazem na ustanovení § 59 odst. 2 e.ř.) odvolacího soudu, že předmětný exekuční titul lze vykonat jen podle o.s.ř., nikoli tedy i e.ř., a že tedy „není dána pravomoc soudního exekutora.“

Protože nejde o exekuci podle § 59 odst. 2 písm. d) e.ř., kterou by bylo možno provést – jako je tomu u vymáhání jiných prací a výkonů zastupitelné povahy – podle § 72 odst. 1 e.ř. (jehož dikce se od znění ustanovení § 350 o.s.ř. významně liší), **přichází v úvahu provedení (soudem nařízené) exekuce jediným způsobem, a to ukládáním pokut podle § 72 odst. 2 exekučního řádu,**

který naopak na ustanovení § 351 o.s.ř. výslovně (nejen tedy prostřednictvím obecného ustanovení § 73 e.ř.) odkazuje.

5. Procesní způsobilost účastníka exekučního řízení

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.9.2010, sp. zn. 20 Cdo 3286/2008

Nejvyšší soud v mnoha rozhodnutích vysvětlil, že okolnost, že soudní řízení, jež předcházelo vydání k výkonu navrženého rozhodnutí, bylo postiženo vadou (ať již zmatečnostní nebo „jinou“ vadou podle § 241a odst. 2 písm. a/ o.s.ř.), **nezakládá současně vadu řízení o výkon takového rozhodnutí**. V usnesení z 24.6.2008, sp. zn. 20 Cdo 3547/2006, Nejvyšší soud výslovně formuloval a vysvětlil závěr, že případné vady nalézacího řízení, byť by skutečně existovaly, se do exekučního řízení nepřenášejí a **nepředstavují okolnosti rozhodné pro nařízení exekuce**.

Pokud jde konkrétně o případný nedostatek procesní způsobilosti účastníka, v usnesení z 23.11.2006, sp. zn. 20 Cdo 543/2006, Nejvyšší soud dovodil, že okolnost, zda v době nalézacího řízení byl povinný jako jeho účastník stížen duševní nebo jinou poruchou, pro kterou nemohl v řízení jednat, a zda mu tedy měl soud ustanovit opatrovníka, je v exekučním řízení pro posouzení vykonatelnosti titulu nerelevantní. Obdobně týž soud v usnesení z 8. srpna 2006, sp. zn. 20 Cdo 1558/2006, zdůraznil, že stěžejním principem exekučního řízení je zásada, podle níž věcná správnost vykonávaného rozhodnutí nemůže být „jakkoli, tedy ani nepřímo prostřednictvím výtky vad nalézacího řízení,“ v řízení exekučním zpochybněna, jelikož opačný závěr by ve svém důsledku vedl k narušení právní jistoty osob vycházejících v dobré víře z věcné správnosti vykonávaného rozhodnutí. Kromě toho v uvedeném rozhodnutí vysvětlil, že k nápravě vad nalézacího řízení mohou sloužit pouze zákonem stanovené příslušné jiné procesní prostředky nežli námitky uplatňované v rámci exekuce.

6. Přípustnost dovolání proti usnesení o nařízení exekuce

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.10.2010, sp. zn. 20 Cdo 3563/2010

Otázka, zda „nařízení exekuce na majetek není v rozporu se zásadou přiměřenosti zakotvenou v ustanovení § 47 exekučního řádu“, přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. nezakládá, neboť napadené usnesení odvolacího soudu je v tomto směru zcela v souladu s judikaturou dovolacího soudu. Jak vyplývá z citovaných rozhodnutí Nejvyššího soudu, v případě exekuce dle exekučního řádu soud nepřezkoumává při nařízení exekuce,

jíž pověřuje soudního exekutora, zda-li k vydobytí pohledávky oprávněného není vhodnější výkon rozhodnutí nařízený jiným způsobem a zda-li navržený způsob exekuce není zřejmě nevhodný; při respektování ustanovení § 47 odst. 3 e.ř., **lze dosáhnout přezkumu postupu exekutora z pohledu přiměřenosti způsobů provedení exekuce jen prostřednictvím institutů odkladu či zastavení exekuce**.

Přípustnost dovolání podle výše citovaných ustanovení nemohou v dané věci založit ani ostatní námitky, jimiž povinná zpochybňuje věcnou správnost exekučního titulu a kterými poukazuje na svou tíživou sociální situaci a zdravotní stav, neboť soud při nařízení exekuce není oprávněn věcnou správnost vykonávaného rozhodnutí přezkoumávat, jeho obsahem je vázán a je povinen z něj vycházet, přičemž pro nařízení exekuce nejsou podstatné ani majetkové a sociální poměry povinné osoby.

II. Judikatura ve věcech dědického řízení

7. Přejedání povinnosti platit úroky z prodlení na dědice, zneužití práva

rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2002, sp. zn. 21 Cdo 895/2001

Smrt dlužníka a skutečnost, že o majetku dlužníka probíhá u soudu dědické řízení, nemá žádný vliv na prodlení s plněním jeho dluhu. Právní nástupce dlužníka je povinen platit též úroky z prodlení, a to i za dobu po smrti dlužníka.

Uplatnění práva věřitele na zaplacení úroků z prodlení vůči dědicům dlužníka není samo o sobě zneužitím práva ve smyslu § 3 odst. 1 ObčZ.

Smrt dlužníka a skutečnost, že o majetku dlužníka probíhá u soudu dědické řízení, nemá na prodlení s plněním jeho dluhu, i když nastalo za života dlužníka, žádný vliv. Nesplní-li dluh dědici dlužníka, kteří za něj odpovídají ve smyslu § 470 ObčZ, jsou jako jeho právní nástupci, kteří vstupují nejen do práv, ale i do povinností dlužníka - jak správně uvedl odvolací soud - smrtí dlužníka, v prodlení a jsou tedy povinni kromě splnění zůstavitelova dluhu věřiteli poskytnout úroky z prodlení. Právo věřitele na úroky z prodlení podle § 517 odst. 2 ObčZ je zákonným důsledkem toho, že se dlužník ocitl s plněním peněžitého dluhu v prodlení. Jde o právo, které vzniká ze zákona, splní-li se předpoklady stanovené zákonem. Pro přiznání úroků z prodlení žalobkyni je proto nerozhodné, že v dohodě o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví nebyla pro případ nezaplacení předmětné pohledávky žalobkyně stanovena sankce.

Přihlášení zůstavitelovy pohledávky do dědictví věřitelem a ani její zařazení do pasiv dědictví totiž nejsou vykonáním práva ve smyslu § 100 odst. 1 ObčZ a nemohou tedy zabránit promlčení věřitelova práva.

8. Uplatnění pohledávky za zůstavitelem před ukončením dědictvého řízení

rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21.4.2005, sp. zn. 30 Cdo 492/2004

Po smrti zůstavitele může jeho věřitel uplatnit své právo za zůstavitelem žalobou na plnění i před ukončením dědictvého řízení, a to proti zůstavitelovým v úvahu přicházejícím dědicům. Je pak na žalobci, aby podle výsledku řízení o dědictví po zůstaviteli eventuálně modifikoval okruh žalovaných.

Zanechal-li zůstavitel více dědiců (jako v tomto případě), projevuje se stav, jaký tu vzniká v době od smrti zůstavitele až do vypořádání dědiců pravomocným usnesením soudu, také v jejich vzájemných vztazích k majetku patřícímu do dědictví. Musí být vzato v úvahu, že vypořádání dědiců má sice účinky ke dni smrti zůstavitele, že však do vypořádání pravomocným usnesením soudu není jisto, jak budou jejich práva a povinnosti k dědictví upravena. Uvedený „zvláštní“ vztah dědiců k zůstavitelově majetku má mimo jiné za následek, že až do vypořádání dědiců pravomocným usnesením soudu jsou dědici považováni za vlastníky celého majetku patřícího do dědictví (všech věcí a majetkových práv zůstavitele) a že z právních úkonů, týkajících se věcí nebo majetkových práv patřících do dědictví, jsou oprávněni a povinni vůči jiným osobám společně a nerozdílně, přičemž jejich dědictvý podíl vyjadřuje míru, jakou se navzájem podílejí na těchto právech a povinnostech.

Ve sporech s jinými osobami, týkajících se věcí nebo majetkových práv patřících do dědictví, se uvedený vztah dědiců k zůstavitelově majetku projevuje tím, že mají postavení tzv. nerozlučných společníků (§ 91 odst. 2 o.s.ř.), neboť jde o taková společná práva a povinnosti, že se rozhodnutí ve sporu musí vztahovat na všechny dědice.

Odtud se podává, že bez zřetele k tomu, že jako nerozluční společníci v rozepři v řízení zahájeném za života zůstavitele vystupovali (po smrti zůstavitele) až do jeho skončení (nebo jen po určitou dobu) zůstavitelovi dědici, může se vlastníkem příslušné části majetku patřícího do dědictví, který byl předmětem řízení, stát (s účinky ke dni smrti zůstavitele - srov. opět § 460 ObčZ) i jen jeden z nich (např. v důsledku dohody o vypořádání dědictví schválené soudem). Proto také ustanovení § 107 odst. 2 o.s.ř.

zakotvuje jako zásadu požadavek, aby soud řízení v majetkové věci při smrti žalobce nebo žalovaného přerušil a vyčkal skončení dědictvého řízení. Možnost pokračovat v řízení i dříve (danou „povahou věci“) tu občanský soudní řád připouští pouze jako výjimku z pravidla.

Z výše uvedeného současně logicky vyplývá, že nic nebrání tomu, aby i po smrti zůstavitele zůstavitelův věřitel uplatnil své právo za zůstavitelem žalobou ve smyslu ustanovení § 80 písm. b) o.s.ř., tj. požadoval rozhodnutí o splnění povinnosti, která vyplývá ze zákona, z právního vztahu nebo z porušení práva, proti zůstavitelovým v úvahu přicházejícím dědicům. V tomto případě bude ovšem na žalobci, aby podle výsledku řízení o dědictví po zůstaviteli eventuálně modifikoval okruh žalovaných.

Na místě je současně dodat, že svých práv vůči zůstaviteli se může věřitel domáhat i v samotném řízení o dědictví po zůstaviteli. Účastníky řízení v řízení o dědictví jsou totiž navrhovatel a ti, které zákon za účastníky označuje (§ 90 druhá část věty o.s.ř.). Zákon účastníky řízení o dědictví označuje v ustanovení § 175b o.s.ř. Podle ustanovení § 175b věty druhé o.s.ř. je věřitel zůstavitelův účastníkem řízení v případě § 175p, v případě, kdy se vypořádává jeho pohledávka, a při likvidaci dědictví.

O tom, zda zůstavitelův věřitel je účastníkem dědictvého řízení, soud nevydává zvláštní rozhodnutí; jeho závěr v tomto směru se projeví jen tím, že se zůstavitelovým věřitelem jedná jako s účastníkem řízení, popřípadě že s ním jako s účastníkem řízení přestane jednat, dospěje-li k závěru, že není účastníkem řízení o dědictví. Nejedná-li soud v rozporu s ustanovením § 175b větou druhou o.s.ř. se zůstavitelovým věřitelem jako s účastníkem řízení, popřípadě s ním přestane jako s účastníkem řízení jednat, může zůstavitelův věřitel namítat nesprávnost jeho postupu v odvolání proti usnesení soudu prvního stupně o dědictví.

9. Právním nástupnictvím státu po povinném

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.10.2007, sp. zn. 20 Cdo 3126/2006

Nastala-li po nařízení výkonu rozhodnutí k vymožení peněžitého plnění (při jeho provádění) hmotněprávní úspěch na straně povinného v důsledku toho, že účastník zemřel, je rozhodující, zda přechod povinnosti je spjat s převzetím věci, práva nebo jiného majetku, které byly nařízeným výkonem (coby předměty výkonu) postiženy; je-li tomu tak (právní nástupce povinného předmět výkonu převzal), postupuje soud podle ustanovení § 107 o.s.ř. Po právní moci usnesení pak soud pokračuje v řízení (v provádění výkonu) s právním nástupcem povinného. V opačném pří-

padě, tj. nepřešel-li na právního nástupce povinného předmět exekuce, nelze v řízení (v provádění výkonu) pokračovat, neboť právnímu nástupci nepatří majetek, ohledně kterého byl výkon nařízen; soud podle § 107 o. s. ř. nemůže postupovat a jediným východiskem je zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř.

Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 22.11.2006, sp. zn. 20 Cdo 1053/2006, dospěl k závěru, že pro rozhodnutí o procesním nástupnictví na straně povinného (fyzické osoby) podle § 107 odst. 1 o.s.ř. je v řízení o výkon rozhodnutí k vymození peněžitého plnění, jenž byl nařízen prodejem movitých věcí, podstatné, zda na bylo právní moci usnesení, jímž soud potvrdil, že dědictví, které nenabyl žádný dědic, připadlo státu [§ 175q odst. 1 písm. b) o.s.ř.].

Je tomu tak proto, že na návrh – jenž může být podán jen před pravomocným skončením projednání dědictví – státu, kterému má dědictví (jako tzv. odúmrtí) připadnout podle § 462 ObčZ, lze nařídit likvidaci dědictví, jestliže peníze z dědictví nepostačují k úhradě přiměřených nákladů spojených s pohřbem zůstavitele a všech zůstavitelových peněžitých dluhů, za něž stát odpovídá podle § 472 odst. 1 ObčZ, jestliže stát nabídl věřitelům k úhradě jejich pohledávek věci z dědictví a jestliže věřitel (některý ze zůstavitelových věřitelů) tuto nabídku odmítl (§ 472 odst. 1 a 2 ObčZ, § 175t odst. 1 o.s.ř.).

Je sice pravda, že pokud dědicové dědictví odmítnou, nastává stejná situace, jako kdyby zůstavitel žádné dědice nezanechal (odmítnutí dědictví má zpětné účinky ke dni smrti zůstavitele), a až do právní moci usnesení, kterým bylo potvrzeno, že dědictví připadlo státu [§ 175q odst. 1 písm. b) o.s.ř.], je považován za vlastníka celého majetku patřícího do dědictví – tedy i movitých věcí postižených výkonem rozhodnutí – stát. Na straně druhé však nelze přehlížet důsledky, které nastanou, jestliže soud vyhoví návrhu státu a usnesením nařídí likvidaci dědictví (§ 175t o.s.ř.). Po právní moci takového usnesení provede soud zpeněžení všeho zůstavitelova majetku podle ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí a nemovitostí nebo prodejem mimo dražbu přiměřeně podle zvláštního předpisu (zákona č. 328/1991 Sb.) a o majetku zůstavitele, který se nepodařilo takto zpeněžit, rozhodne, že připadá státu s účinností ke dni smrti zůstavitele (srov. § 175u odst. 1 a 2 o.s.ř.).

V usnesení o nařízení likvidace dědictví vyzve soud věřitele, aby mu ve stanovené lhůtě oznámili své pohledávky, a upozorní je, že pohledávky, které nebudou při likvidaci uspokojeny, zaniknou (srov. § 175t odst. 2, větu první, o.s.ř.); to platí i o pohledávkách, k jejichž vydobytí je veden výkon rozhodnutí. **Z toho vyplývá, že (pravomocně nařízený) výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí patřících do dědictví po zůstaviteli by nemohl být po**

dobu likvidace dědictví proveden (uspokojení přihlášené pohledávky z věci, o nichž bylo rozhodnuto ve smyslu § 175u odst. 2 o. s. ř., by připadalo v úvahu až po skončení likvidace). Uvedené důsledky, jež mají základ v přednostním uspokojení přihlášených pohledávek věřitelů z výtěžku zpeněžení majetku zůstavitele (§ 175v odst. 1, 2, 3 o.s.ř.) před odděleným uspokojením cestou exekuce, naopak nenastanou, jestliže usnesení podle § 175q odst. 1 písm. b) o.s.ř. nabude právní moci. V takovém případě platí, že vlastníkem exekucí postižených movitých věcí, které patří do dědictví, je – s účinností ke dni smrti zůstavitele – stát, s nímž jako s právním nástupcem povinného, který předmět exekuce převzal, může soud po právní moci usnesení podle § 107 odst. 1 o.s.ř. v provádění výkonu rozhodnutí pokračovat.

10. Doložení přechodu povinnosti na dědice povinného

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.6.2006, sp. zn. 20 Cdo 178/2006

Pro neukončené dědické řízení nelze vzít za prokázané, že na povinnou, není-li jedinou v úvahu přicházející dědičkou, povinnost dle předmětného exekučního titulu skutečně přešla. Měla oprávněná obava z promlčení svého nároku, odvolací soud uvedl, že námitkou promlčení by se bylo možno zabývat až v případě, že by byla skutečně uplatněna, přičemž pro její běh není podstatný okamžik uzavření úvěrové smlouvy a termíny jednotlivých splátek, ale samotný exekuční titul. Exekuční řízení sice nelze přerušit, ale oprávněné se k odvrácení (tvrzených) nepříznivých následků nařízení exekuce nabízí institut odkladu výkonu rozhodnutí dle ustanovení § 266 o.s.ř. ve spojení s § 55 e.ř. Předpokladem využití tohoto postupu však je, že k nařízení exekuce skutečně došlo, byť nepravomocně.

K prokázání aktivní nebo pasivní legitimace v exekučním vztahu tedy nestačí sama okolnost, že došlo k přechodu práva nebo povinnosti z titulu, resp. že tato okolnost byla (jakkoliv) prokázána (§ 256 odst. 1 o.s.ř.); podmínkou je, aby přechod práva nebo povinnosti byl (v okamžiku posuzování splnění předpokladů pro nařízení exekuce) prokázán kvalifikovaně, resp. způsobem, který předepisuje citované ustanovení § 36 odst. 4 e.ř. Není-li tohoto zvláštního průkazu, nejsou splněny věcné podmínky, aby návrhu na nařízení exekuce bylo vyhověno. Zákon pak ukládá oprávněnému prokázat přechod práva nebo povinnosti kvalifikovaným způsobem spolu s návrhem na nařízení výkonu rozhodnutí; nestalo-li se tak, nejde o vadu (neúplnost) návrhu, nýbrž o nedostatek věcný, který - není-li ani po poučení podle § 254 odst. 3 o.s.ř. odstraněn, - má za následek, že soud návrhu na nařízení exekuce vyhovět nemůže, a (již proto) jej bez dalšího zamítne. Dědictví se sice nabývá smrtí zůstavitele (§ 460 ObčZ), k jeho na-

bytí konkrétním dědicem však dochází až po jeho projednání a rozhodnutí soudem. V době mezi smrtí zůstavitele a potvrzením dědictví nebo vypořádáním dědiců pravomocným usnesením soudu nelze postavit najisto s jakým výsledkem řízení skončí, tj. kdo se stane dědicem, resp. jakým způsobem bude dědictví vypořádáno, je-li dědiců více. **Do ukončení řízení o projednání dědictví – tj. do okamžiku vydání (pravomocného) usnesení soudu o potvrzení nabytí dědictví, resp. o schválení dohody dědiců o vypořádání dědictví – nelze tedy kvalifikovaně (§ 36 odst. 4 e.ř.) doložit, na koho přešlo právo nebo povinnost z titulu.**

11. Poučovací povinnost exekučního soudu

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9.8.2007, sp. zn. 20 Cdo 3373/2006

Podle § 254 odst. 3 o.s.ř. soud při výkonu rozhodnutí poskytuje účastníkům, jakož i dalším osobám, kterých se výkon rozhodnutí týká, poučení o jejich procesních právech a povinnostech. Podle § 36 odst. 4 e.ř. lze přechod povinnosti nebo přechod či převod práva prokázat jen listinou vydanou anebo ověřenou státním orgánem nebo notářem, pokud nevyplývá přímo z právního předpisu.

Je výrazem ustálené soudní praxe, že nesplní-li oprávněný svou procesní povinnost doložit způsobem uvedeným v ustanovení § 36 odst. 4 e.ř. přechod práva nebo povinnosti z exekučního titulu, je soud povinen mu poskytnout potřebné poučení (§ 254 odst. 3 o.s.ř.) a vyzvat jej, aby svou procesní povinnost v tomto směru dodatečně splnil v přiměřené lhůtě, kterou mu určí. Teprve poté, co oprávněný ani v dodatečné lhůtě přechod práv nebo povinností neprokáže, rozhodne soud o zamítnutí návrhu na nařízení exekuce.

12. Ke spojitosti žaloby ohledně sporných aktiv nebo pasiv dědictví s dědickým řízením

rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.8.2008, sp. zn. 21 Cdo 897/2007

Vzhledem k tomu, že se soud v dědickém řízení nezabývá těmi aktivy nebo pasivy dědictví, která jsou mezi účastníky sporná, nejsou majetek nebo dluhy, jichž se spornost týká, v dědickém řízení vypořádány. Účastníci dědického řízení se proto mohou svých práv k tomuto majetku domáhat žalobou, a to jak v době, kdy dědické řízení ještě probíhá, tak i po jeho pravomocném skončení.

Na základě žaloby podané podle § 175y odst. 1 o.s.ř. může být - v závislosti na obsahu žaloby a žalobním petitu - soudním rozhodnutím nejen odstraněna spornost aktiv nebo pasiv dědictví nebo spornost skutečnosti významné pro vypořádání společného jmění manželů podle § 175l o.s.ř. [např. na základě žaloby o určení podle § 80 písm. c) o.s.ř.], ale může dojít také ke konečnému řešení vztahu mezi dědici (mezi dědici a pozůstalým manželem) na základě žaloby na plnění [§ 80 písm. b) o.s.ř.], při níž vyřešení otázky sporných aktiv nebo pasiv dědictví nebo skutečností významných pro vypořádání společného jmění manželů podle § 175l o.s.ř. bude představovat posouzení předběžné otázky.

13. Dodatečné projednání dědictví

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4.5.2004, sp. zn. 30 Cdo 839/2003

Zjistí-li se v průběhu řízení o dodatečném projednání dědictví (§ 175x o.s.ř.), že zde není nově najevo vyšlý majetek zůstavitele, soud řízení zastaví (bylo-li řízení zahájeno bez návrhu) nebo zamítne návrh na zahájení řízení o dodatečném projednání dědictví (bylo-li řízení zahájeno na návrh).

Zastavení řízení v tomto případě není důsledkem závěru, že projednání věci brání nedostatek podmínek řízení (§ 103 o.s.ř.), tedy zastavením řízení podle ustanovení § 104 odst. 1 o.s.ř. Usnesení o zastavení řízení o dodatečném projednání dědictví i usnesení, kterým byl zamítnut návrh na zahájení řízení o dodatečném projednání dědictví, nejsou usneseními ve věci samé.

Dodatečné projednání dědictví je možné jen tehdy, objeví-li se nějaký zůstavitelův nový, dosud v dědickém řízení neznámý majetek. Za tohoto předpokladu lze projednat i nové dluhy zůstavitele. Objeví-li se pouze nový dluh zůstavitele, soud dodatečné projednání dědictví z úřední povinnosti nezahájí; návrh, kterým se některý z účastníků domáhal dodatečného projednání pouze nových dluhů zůstavitele, bude zamítnut.

Účastníky řízení při dodatečném projednání dědictví jsou ti dědici, kteří jimi byli v původním řízení, popřípadě jejich právní nástupci; má-li zemřelý nebo zaniklý dědic více právních nástupců, mají tito nástupci v řízení postavení tzv. nerozlučných společníků (§ 91 odst. 2 os.ř.). Při dodatečném projednání dědictví soud nemůže znovu zjišťovat okruh účastníků a měnit tak okruh zůstavitelových dědiců stanovený již v původním řízení, a to ani v případě, že vyjdou najevo nové skutečnosti (např. bude-li dodatečně objevena závěť).

Zpráva ze zasedání Mezinárodní unie soudních exekutorů

Paříž, Francie, 23. – 26. listopadu 2010

Mgr. Tereza Michálková,

exekutorská koncipientka JUDr. Roberta Pazáka, Exekutorský úřad Brno-venkov

V listopadu tohoto roku proběhlo zasedání stálé rady Mezinárodní unie soudních exekutorů (UIHJ). Za Českou republiku se zasedání zúčastnila JUDr. Jana Tvrdková, prezidentka Exekutorské komory, JUDr. Juraj Podkonický, soudní exekutor a tajemník skupiny EURODANUBE jako územní organizace soudních exekutorů pro střední a východní Evropu a Mgr. Tereza Michálková, členka mezinárodní komise Exekutorské komory.

V předvečer zasedání, dne 23. listopadu 2010, proběhla krátká schůzka zástupců skupiny EURODANUBE; po revizi výsledků zasedání, proběhnuvších během roku 2010 v České republice (Praha) a v Maďarsku (Pecs) představila JUDr. Jana Tvrdková záměr k uvedení centrálního rejstříku nařízených exekucí, který by měl sloužit jako elektronické úložiště usnesení o nařízení exekuce a měl by přinést výrazné usnadnění spolupráce soudních exekutorů s bankami. Fungování rejstříku je postaveno na principu automatického spárování žádosti o součinnost, kterou soudní exekutor zjišťuje, zda je povinnému veden bankovní účet, s nařizovacím usnesením, uloženým v centrálním rejstříku; odpadá tak složité přikládání nařizovacích usnesení ke každé žádosti o součinnost, kdy namísto tohoto kroku bude pověření exekutora k provedení exekuce ověřeno přímo z rejstříku při cestě žádosti o součinnost od exekutora do banky. Spuštění rejstříku je plánováno na začátek roku 2011.

V rámci vlastního zasedání UIHJ byly nejprve projednávány změny statutu Unie a nově byla jako právoplatný člen Unie přijata Moldávie. Jednotlivé územní organizace pak přednesly krátké zprávy o svém působení během uplynulého roku. Zástupci Vědecké rady UIHJ, sestavené z Belgických a Holandských odborníků, podali zprávu o činnosti Rady, kdy tato se zabývá vypracováváním směrnic pro implementaci doporučení Rady Evropy v oblasti výkonu rozhodnutí.

Čtvrteční odpoledne bylo věnováno workshopu k e-justici, kde byl představen projekt přeshraničního výkonu rozhodnutí. Pro jeho účely je vytvářen rozsáhlý portál, který bude obsahovat široké spektrum informací o možnostech vymáhání rozhodnutí v jed-

notlivých státech, které se budou projektu účastnit, a to nejen z řad soudních exekutorů, ale i jiných právních profesí, zejména notářů a advokátů. Oprávněný, disponující exekutivním titulem za povinným, domestikovaným v jiném zúčastněném státě, by tak měl prostřednictvím portálu schopen nalézt informace o možnostech vymáhání v cílovém státě (tj. v tom, ve kterém má proběhnout vlastní výkon rozhodnutí) a rovněž kontakty na konkrétní soudní exekutory a osoby dalších právních profesí, které budou schopny mu poskytnout právní rady ke konkrétnímu případu. Portál bude v beta verzi spuštěn v létě 2011, a to v 7 jazycích, následně je plánován jeho překlad do 23 jazyků a pravděpodobně postupně přibudou další. Nejširší účast členských států UIHJ v tomto projektu je vítána.

17. sněm soudních exekutorů

Chocerady, 29. listopadu 2010

Mgr. Marcel Kubis,

soudní exekutor Exekutorského úřadu Šumperk

Prezidium exekutorské komory na den 30.11.2010 svolalo na obvyklé místo v Seminárním hotelu Naháč v Choceradech již 17. sněm soudních exekutorů. Sněmu soudních exekutorů předcházela Konference k exekučnímu řízení pro soudní exekutory a exekutorské kandidáty. Obě tyto akce výrazným způsobem ovlivnila záležitost, kterou nikdo z nás nedokáže řídit, a to počasí. Zima, která se zatím neprojevila, ukázala svou sílu a sněhová kalamita ovlivnila zásadním způsobem jak účast, tak i časový harmonogram obou akcí.

Samotný sněm byl zahájen asi s hodinovým zpožděním, tedy v okamžiku, kdy bylo naplněno hlasovací kvorum sněmu, které je po výrazném posílení stavu na 147 soudních exekutorů, určeno počtem 74 soudních exekutorů. Celkový počet přítomných soudních exekutorů byl 85.

Sněm zahájila prezidentka Exekutorské komory ČR JUDr. Jana Tvrdková, která přivítala všechny soudní exekutory a zhodnotila období od posledního sněmu, který se konal 10.6.2010. Exekutorský stav a samotné exekuční řízení bylo v tomto období ovlivněno předně snahou bývalé ministryně spravedlnosti o změnu exekučního tarifu, která však nebyla přijata i z důvodu, že ostatní právnícká veřejnost se neztotožnila s představou ministerstva. Následně po změně ministra spravedlnosti byl odvrácen další zásah do exekučního řízení, a to zpoplatnění datových schránek orgánům veřejné moci. V obou případech, jak uvedla prezidentka, je patrná změna ovzduší na ministerstvu spravedlnosti a opětovné navázání aktivní spolupráce mezi oběma subjekty.

Po tomto úvodním slovu představila sněmu přítomné, nově jmenované soudní exekutory. Z 22 nově jmenovaných soudních exekutorů bylo představeno 16 nových kolegů, protože 5 nebylo přítomno a JUDr. Pavel Preisler po jmenování oznámil na ministerstvo, že svůj úřad neotevře v zákonné lhůtě 3 měsíců.

Poté bylo přistoupeno k pracovní části sněmu, ke zvolení orgánů sněmu a přijetí programu sněmu. Program sněmu byl soudními exekutory přijat v tom znění, jak byl prezidiem navržen a soudním exekutorům zaslán spolu s pozvánkou na sněm.

Po těchto formálních úkonech byla členy prezidia přednesena zpráva o jeho činnosti v období od června 2010 do listopadu 2010. V této zprávě byla nejprve zhodnocena činnost prezidia vůči ministerstvu a ostatním právníckým komorám a sdružením. Soudní exekutoři byli seznámeni s podmínkami profesního pojištění zajišťovaného rámcovou smlouvou mezi Exekutorskou komorou ČR a SLAVIA pojišťovnou, pod kterou je v současné době zahrnuto 111 soudních exekutorů. Dalším bodem zprávy prezidia byl stav kárných řízení vedených proti soudním exekutorům, kdy v současné době jsou podány 4 kárné žaloby; 3 podané ministrem spravedlnosti a jedna podaná soudem.

Dále byla vyhodnocena mezinárodní činnost komory, v rámci které byli soudní exekutoři seznámeni s pořádanou mezinárodní konferencí EURODANUBE 2010, která se uskutečnila ve dnech 20. – 22. října 2010 v Praze. V souvislosti s touto konferencí byli soudní exekutoři zpraveni o dvou zásadních dokumentech, a to Doporučení eurodanubijské skupiny UIHJ a Pokyny pro lepší implementaci doporučení Rady Evropy v oblasti výkonu rozhodnutí, vydanými Evropskou komisí pro efektivnost soudnictví.

Viceprezident Exekutorské komory ČR Mgr. Jiří Prošek následně sněm seznámil se stavem CEE jak po stránce ekonomické, tak i z hlediska jejího postavení v rámci jiných seznamů evidujících dlužníky v České republice. Dle jeho sdělení se stává CEE jedním z etablovaných a významných nástrojů evidence dlužníků pro banky a další společnosti. Zároveň díky zvýšení zájmu o CEE se její častější využívání pomalu stává i jedním z významných příjmů pro Exekutorskou komoru ČR. Důležitou součástí zprávy prezidia byla informace, kterou přednesl Tajemník Exekutorské komory Mgr. Petr Ustohal, který seznámil sněm o hospodaření komory. Jako předposlední vystoupil Mgr. David Koncz, který shrnul vývoj v rámci e-justice – hromadné a jednotné dotazy na banky, Českou správu sociálního zabezpečení, Ministerstvo dopravy, portál dražeb, rejstřík nařízených exekucí a portál zdravotních pojišťoven. Na závěr byly zmíněny legislativní změny a budoucí legislativní vývoj, který připravuje ministerstvo spravedlnosti, týkající se zrušení dvoj kolejnosti.

Dalším bodem sněmu byly jednotlivé zprávy předsedů komisí revizní, kontrolní, právní a legislativní. Nejvíce sledovanou zprávou byla zpráva Mgr. Michala Rudého, který shrnul činnost kontrolní komise a upozornil na některé pochybení, které byly zjištěny v průběhu její činnosti. Zároveň upozornil, že v příštím roce se kontrolní komise soustředí zejména na dozor nad nově jmenovanými soudními exekutory, kteří by tuto její činnost měli spíše chápat jako preventivní než penalizační.

Sněm následně přistoupil ke schválení rozpočtu, který přednesl Mgr. Jiří Prošek. V rámci schvalování rozpočtu bylo navrženo snížení příspěvků jednotlivých soudních exekutorů na příští rok z částky 50.000,- Kč na 45.000,- Kč, což bylo sněmem schváleno. V souvislosti s tímto tématem byl přednesen návrh prezidia na změnu výpočtu členských příspěvků tak, aby byla zohledněna náročnost činnosti pracovníků komory s jednotlivými exekutorskými úřady. Toto bylo vysvětleno tím, že čím větší úřad (chápáno na počet exekucí a počet zaměstnanců), tím větší zátěž pro pracovníky komory. Výpočet příspěvku by měl být složen jednak z fixní částky na jedno soudního exekutora ve výši 20.000,- Kč a jednak z pohyblivé částky, která by měla být vypočtena z počtu exekucí, kdy tento poplatek by mohl být stanoven ve výši 6 – 7,- Kč za jednu exekuci zahájenou v předchozím roce. K tomuto tématu se vedla diskuze, po které byli soudní exekutoři vyzváni, aby zvážili tento návrh a zároveň přišli se svými protinávrhy, které by byly projednány na příštím sněmu.

Důležitou částí sněmu bylo zvolení nových členů kontrolní komise a revizní komise, a to z důvodu vypršení mandátu jednoho člena kárné komise, protože Mgr. Marcel Kubis rezignoval na své členství v této komisi. Z navržených kandidátů bylo sněmem zvoleno toto složení.

Kontrolní komise: Mgr. Jaroslav Homola, Mgr. Michal Rudý, Mgr. Daniel Vlček, JUDr. Jan Paraska, JUDr. Ivana Kozáková, Mgr. Richard Bednář a JUDr. Soňa Karasová. Revizní komise: JUDr. Marie Sárová, Mgr. Ivana Pýchová, JUDr. Ladislav Navrátil, JUDr. Vlastimil Porostlý a Mgr. Jaromír Franc. Kárná komise: JUDr. Ivo Erbet.

Posledním bodem programu mělo být zaujetí stanoviska k navrhované změně na poli dvojkolejnosti systému v rámci výkonu rozhodnutí v České republice, jak je navrhuje ministerstvo spravedlnosti. Tato problematika byla stěžejní také v rámci konference, která proběhla předchozí den. Jak jsem mohl pozorovat, bylo toto téma i jedno z hlavních témat všech rozhovorů mezi jednotlivými soudními exekutory, protože přináší úplně nový pohled na činnost soudních exekutorů a předpokládá i přenesení dalších pravomocí na soudní exekutory. Sněm se k tomuto tématu postavil v tom smyslu, že soudní exekutoři jsou připraveni přijmout

tuto myšlenku a zároveň podporují i záměr přenesení neukončených výkonů rozhodnutí na soudní exekutory.

Závěrem si dovoluji vyslovit svůj názor na proběhlý sněm. Atmosféra na sněmu byla, dle mého názoru, velmi konstruktivní a je vidět, že po bouřlivém období dochází ke stabilizaci našeho stavu. Toto je jednak způsobeno velkým očekáváním od nového vývoje v oblasti právní úpravy, která se nás bytostně dotýká a jednak uvědoměním si, že v tuto chvíli musíme táhnout za jeden provaz, abychom dosáhli toho, že náš stav bude považován za velmi důležitou součást našeho právního řádu a života v naší zemi. Jen si dovoluji malou výzvu ke všem kolegům, kteří se sněmu nezúčastnili, aby na ten další určitě přijeli, protože se vždy rozhoduje i o jejich právech, a i jejich hlas by měl na sněmu zaznít. A nerad bych se, jako člen již třech mandátových komisí a třeba i znovuzvolený člen této komise dočkal, že budu muset spolu s kolegy z komise sněmu sdělit, že jsme nenaplnili kvorum a sněm proto není usnášeníschopný.

PLÁN VZDĚLÁVACÍ ČINNOSTI Exekutorské komory ČR na rok 2011

1. ŠKOLENÍ KONCIPIENTŮ – JEDNODENNÍ

termín konání: přelom leden / únor 2011

místo konání: Praha

2. DISKUZNÍ FÓRUM V TŘEŠTI

termín konání: 21.-22. února 2011

místo konání: Zámecký hotel Třešť

téma: Přípravované legislativní změny exekučního řádu

3. ŠKOLENÍ VYKONAVATELŮ – JEDNODENNÍ

termín konání: duben 2011

místo konání: Praha

4. ŠKOLENÍ KONCIPIENTŮ – DVOUDENNÍ

termín konání: 2. polovina září 2011

místo konání: Hotel Jehla, Žďár nad Sázavou

5. ŠKOLENÍ VYKONAVATELŮ

termín konání: září 2011

místo konání: bude upřesněno

6. KONFERENCE (WORKSHOP) PRO EXEKUTORY A KANDIDÁTY

termín konání: říjen nebo listopad 2011

místo konání: bude upřesněno

Předložený plán bude upřesněn v souvislosti s přípravou jednotlivých vzdělávacích akcí a případně rozšířen v návaznosti na legislativní změny.

Mgr. Marcela Petrošová, Vzdělávací komise EKČR

Konference k exekučnímu řízení

Chocerady, 29. listopadu 2010

Mgr. Jiří Zoc,

exekutorský kandidát JUDr. Milana Usnula, Exekutorský úřad Praha 9

Dne 29.11.2010 se v konferenčním sále akademie „Naháč“ uskutečnila „Konference k exekučnímu řízení pro soudní exekutory a exekutorské kandidáty“. Přes drobné problémy způsobené nepřejícím počasím se podařilo dodržet většinu programu, který nabízel příspěvky k některým aktuálním problémům exekučního řízení.

První vystoupil Mgr. Korbela, který z teoretického hlediska popsal dopady střední novely, krátce též zhodnotil varianty připravované novely velké. Další blok v řadě sestával z několika prezentací nových možností provádění elektronických dražeb. Různí vystupující tak prezentovali své webové aplikace, které akcentovaly právní pohled na věc tvůrců či jejich poradců. V dané oblasti je škoda, že chybělo oficiální stanovisko Komory, a to jak co se týče mezerovitě procesní právní úpravy, tak případně unifikace dražebního portálu.

Poté trochu mimo stávající témata proběhla prezentace společnosti Renomia, která poskytuje informace o profesním pojištění i dalších nabízených produktech.

Blok týkající se vývoje e-součinností proběhl v duchu prezentace stávajících zkušeností ČSSZ a informací o jednání s bankovní asociací. Problematika součinností je však poměrně široká, ve formě takové přednášky tak může být jen letmým úvodem. Téma si zaslouží samostatné třístranné setkání exekutorů – tvůrců IS – poskytovatelé součinností, kde může dojít k domluvě o obsahu i formě předávaných informací oběma směry. Je zcela zřejmé, že exekutorům jde o co nejefektivnější získání a zpracování informací, vždy však může jít jen tak daleko, jak mu vývojář jeho informačního systému umožní. Případné statistiky využití nových komunikačních kanálů tak nebudou odrážet ochotu a chuť takový kanál využívat ze strany exekutora, ale jeho implementaci do softwaru.

Konečně posledním příspěvkem měl trochu pozměněné téma, kdy hlavním mottem byla komunikace exekutorů se soudy z pohledu dozorového odboru Ministerstva Spravedlnosti. Došlo tak k připomenutí některých notorií o postupování spisů, které bohužel někteří kolegové nerespektují. Zároveň však došlo k opakování některých teoretických postupů, které v praxi nelze využít. Z příspěvku je zřejmé, že překotný vývoj e-justice s sebou přináší

nezměrné množství nových problémů, které vyžadují větší míru komunikace mezi exekutorem, soudem a ministerstvem a to všemi směry a s reálným náhledem na věc.

Konference byla z profesního hlediska velmi úspěšným setkáním, kterému však chyběla díky nepříznivému počasí moderovaná diskuse k probíraným tématům. Můžeme se tak těšit, že komora bude organizovat takové setkání častěji v příznivějších meteorologických podmínkách a umožní vyčerpat celou materii programu.

KOMORNÍ LISTY

prosinec 2010, páté číslo
www.ekcr.cz/komorni-listy

Redakční rada

Mgr. David Hozman

Mgr. Vladimíra Medková

Mgr. Erik Smola

Mgr. Ondřej Svoboda

Mgr. Pavel Tintěra

JUDr. Jana Tvrdková

Monika Zajícová

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky

Komorní listy

Husova 8, 602 00 Brno

tel. kontakt: 545 212 285

fax: 545 212 305

e-mailová adresa: redakce@exekutorskakomora.cz

sazba a tisk: PRINTECO s.r.o., Brno

zdarma

náklad 700 ks

MK ČR E 19153

registrace Ministerstva kultury ČR

Komorní listy

produkuje, vydává a distribuuje

Exekutorská komora České republiky

RENOMIA

KOMPLEXNÍ SLUŽBY V OBLASTI POJIŠTĚNÍ A RISK MANAGEMENTU

Jsme největší pojišťovací makléř v České republice

Poskytujeme speciální služby pro exekutory,
jejich rodinné příslušníky a zaměstnance

Zastupujeme zájmy klienta
s cílem realizovat optimální řešení

Disponujeme významnými zkušenostmi
ve všech oborech podnikání

Jako člen světové sítě pojišťovacích makléřů
Worldwide Broker Network (WBN) nabízíme služby
v 70 zemích světa

Nabízíme velmi výhodné programy pojištění
zaměstnanců

PŘÍNOSY SPOLUPRÁCE S NÁMI:

- Nejvýhodnější ceny pojištění
- Úspora nákladů a administrativy
- Optimální pojistné krytí
- Vysoce kvalitní služby
- Rychlé řešení škod
- Mezinárodní služby
- Nezávislý výběr stabilních pojistitelů

VYUŽIJTE MIMOŘÁDNOU NABÍDKU POJIŠTĚNÍ PRO EXEKUTORY

PARTNER EXEKUTORSKÉ KOMORY ČR

Kontakt: Jana Voleská
Mobil: +420 602 579 769
jana.voleska@renomia.cz
www.renomia.cz

Jací jste uvnitř, se odráží i navenek

S okamžitým a trvalým účinkem
Vhodné k dennímu i nočnímu použití
Testováno na dětech

Každý rok ve světě umírá 1,5 milionu nejmenších dětí,
protože nejsou očkovány. Kupte jako dárek vakcíny
proti dětské obrně za 430 Kč a zachraňte život 40 z nich.
Nic nerozjasní Vaši tvář víc než pomoc druhým.

unicef

Objednávejte ještě dnes na www.darkyprozivot.cz.